DA LI JE ISUS ZAISTA USKRSNUO: DOKAZI I ALTERNATIVNE TEORIJE

INSTITUT ZA IZUČAVANJE RELIGIJE

Naziv djela:
Da li je Isus zaista uskrsnuo:
Dokazi i alternativne teorije

Napomena Izdavača:
Ova knjižica se zasniva na člancima
koje je objavio dr Tim Čafi (Tim Chaffey)
za organizaciju Answers in Genesis

Priređivač:
Pavle Simović

Izdavač:
Institut za izučavanje religije
www.religija.me

Dizajn korica i tehničko uređenje:
Pavle Simović

Štampa:
Donat Graf, Beograd

Prvo izdanje, 2026.

Sadržaj

UVOD 5
PRVI DIO: NEOSPORNI DOKAZI DA JE ISUS USKRSNUO 9
KOLIKO JE POUZDANO ISUSOVO USKRSENJE? 9
JAKOVLJEVO OBRAĆENJE 12
PREOBRAĆENJE SAULA/PAVLA 14
PROMJENA KOD UČENIKA 17
PRAZNA GROBNICA 20
POSTOJANJE HRIŠĆANSKE ZAJEDNICE 22
NEPODIJELJENO SVJEDOČANSTVO NOVOG SAVEZA .. 23
PRINCIP SRAMOTE 23
NAZARETSKI NATPIS 26
SUBJEKTIVNI DOKAZI 27
PET KLJUČNIH DOKAZA 29
ZAKLJUČAK 33
DRUGI DIO: RAZMATRANJE ALTERNATIVNIH OBJAŠNJENJA ZA ISUSOVO USKRSNUĆE 35
ZAMJENSKI IDENTITET 35
LEGENDA 39
IMITACIJA 43

PAGANSKI HRISTOSI 45
MASOVNE HALUCINACIJE 50
VIZIJE 55
PSI SU POJELI TIJELO 59
PONOVNO SAHRANJIVANJE 62
PLJAČKAŠI GROBOVA 63
UČENICI SU UKRALI TIJELO 66
ISUSOVA PORODIČNA GROBNICA 71
LAŽIRANJE SMRTI 78
TEORIJA NESVJESTICE 78
DA LI JE ISUS LAŽIRAO SVOJU SMRT? 79
RIMSKI VOJNICI I SMRT 80
BRUTALNOST RASPEĆA 81
KOPLJE U BOK 86
MOĆNI OSVAJAČ SMRTI ILI MOĆNA PREVARA? 88
HVATANJE ZA SLAMKU 91
POGREŠNA GROBNICA 91
ANIHILACIJA 93
SEANSA 95
UPOZORENJE I HRIŠĆANIMA I NEHRIŠĆANIMA 97

Uvod

Probajte razmišljati o tome kako je bilo biti u sandalama učenika kada su prvi put vidjeli uskrslog Spasitelja. Zamislite da su vam se sve nade i snovi razbili u paramparčad dok je osoba u koju ste polagali vjeru nemilosrdno pretučena, a zatim brutalno pogubljena na krstu. Agoniju i očaj koje su učenici osjećali u to vrijeme gotovo je nemoguće shvatiti. Ostavili su sve zbog Isusa, a sada je on otišao, ostavljajući učenike da se valjaju u svojoj tuzi, zbunjenosti i sramoti što su slijedili lažnog Mesiju, kojeg su sada smatrali nekim koga je Bog prokleo (Isaija 53:4; Galatima 3:13).

Zamislite sebe u Petrovoj situaciji. Drzak i otvoren učenik koji je rekao da će umrijeti za Isusa patio je od dubokog očaja, kukavički odbacivši Isusa više puta. Odjednom se pojavljuje Marija Magdalena i kaže da Isusovo tijelo nedostaje i da nijedna od žena koje su tog jutra otišle do groba ne zna gdje je (Jovan 20:2). Je li bljesak nade probio Petrov um u tom trenutku? Je li ga prožela ljutnja dok je razmišljao o još većoj sramoti pri pomisli da se s Gospodovim tijelom nečasno postupa? Šta je pomislio kada je ušao u grob i vidio lanene povoje kako leže tamo gdje je nedavno bilo Gospodovo tijelo? Je li još dublje utonuo u jad dok je tog jutra hodao kući (Jovan 20:10)?

Petrova potpuna beznadežnost konačno je nestala kasnije tog dana kada mu se Isus pojavio živ (Luka 24:34; 1. Korinćanima 15:5). Ali ovo nije bila slučajna pojava – nije bila vizija ili halucinacija. Isus se već pojavio Mariji Magdaleni (Jovan 20:11-18), a kasnije tog dana dvojici učenika na putu za Emaus (Luka 24:15), a zatim cijeloj grupi učenika bez Tome (Luka 24:36). Tokom sledećih nekoliko sedmica, Isus se pokazao živim „mnogim neospornim dokazima " učenicima (Djela 1:3), a jednom prilikom se pojavio pred više od 500 ljudi odjednom (1. Korinćanima 15:6).

Ubrzo nakon toga, učenici, ispunjeni svetim Duhom i spoznajom uskrslog Spasitelja, krenuli su naprijed s apsolutnim uvjerenjem da je njihova poruka istinita i preokrenuli svijet naglavačke evanđeljem, nepokolebljivo se suočavajući s progonstvom i smrću na tom putu.

Nažalost, čini se da ovaj događaj više ne uživa istaknuto mjesto za mnoge hrišćane, često bivajući sveden na temu propovijedi samo na Uskrs. Neki se toliko fokusiraju na raspeće i ono što je Isus tamo postigao da se uskrsnuće tretira kao naknadna misao.

Bez uskrsnuća, Hristova smrt bi bila kraj naših nada, i naravno, bez raspeća, Isus ne bi mogao ustati iz mrtvih. Oboje je neophodno za oproštenje grijeha (Efescima 1:7; 1. Korinćanima 15:17). U stvari, Pavle je rekao Korinćanima da je evanđelje koje propovijeda „da je Hristos umro za naše grijehe u skladu s Pismima, da je sahranjen,

da je uskrsnuo trećeg dana u skladu s Pismima“ i da su ga vidjeli mnogi ljudi (1. Korinćanima 15:1-8).

Da Isus nije uskrsnuo iz mrtvih, onda bi hrišćanstvo bilo lažna religija, ne bismo imali nade, naši voljeni bi zauvijek nestali, a mi bismo i dalje bili u svojim grijesima.

„Hrišćanska crkva počiva na uskrsnuću svog Osnivača. Bez te činjenice crkva se nikada ne bi mogla roditi, ili ako bi se rodila, ubrzo bi umrla prirodnom smrću. Čudo uskrsnuća i postojanje hrišćanstva toliko su usko povezani da moraju stajati ili pasti zajedno…

Hristovo uskrsnuće je stoga nedvosmisleno test pitanje od kojeg zavisi istina ili laž hrišćanske religije. To je ili najveće čudo ili najveća obmana koju istorija bilježi.“[1]

Sada razmotrite alternativu. Ako je Isus zaista uskrsnuo iz mrtvih, onda se dogodilo zapanjujuće čudo povratka u život i kroz ovaj čin, Bog je stavio svoj pečat odobrenja na Isusov život i djelo, da svi vide. Drugim riječima, uskrsnuće nam pokazuje da je Bog potvrdio istinitost Hristovih učenja, što znači da je Isus upravo ono što je tvrdio da jeste – Sin Božji u ljudskom tijelu i Spasitelj svijeta. On je jedini koji nas može spasiti od grijeha i jedini put do Oca (Jovan 14:6). Shodno tome, odbacivanje Hrista je isto što i odbacivanje ponude života

[1] Philip Schaff and David Schley Schaff, *History of the Christian Church* (New York: Charles Scribner’s Sons, 1910), I.2.19.

od Boga.

Sve zavisi od uskrsenja. Ako je Isus uskrsnuo, on je Sin Božji i jedini kvalifikovani Posrednik između Boga i ljudskog roda i hrišćanstvo je istinito.

Posledično, kritičari i skeptici su očajnički pokušavali razviti alternativne teorije kako bi objasnili uskrsnuće. U svojoj uzaludnoj potrazi za legitimnom alternativom, pokazali su da bolje razumiju centralnu ulogu uskrsnuća od nekih hrišćana ili, barem, da su više zabrinuti zbog njega. Kroz ovu knjigu, testiraćemo da li neka od tih alternativnih teorija može izdržati provjeru ili se približiti objašnjenju činjenica.

1. DIO

NEOSPORNI DOKAZI DA JE ISUS USKRSNUO

Biblija opisuje nekoliko dokaza koji su u skladu s vjerovanjem da je Isus uskrsnuo iz mrtvih. Neki od ovih dokaza su eksplicitno navedeni u tekstu, dok su drugi zasnovani na jakim zaključcima izvedenim iz teksta. Kao takve, neke od ovih tačaka su uvjerljivije od drugih, ali uzete zajedno s „neospornim dokazima“ (Djela 1:3), postoji samo jedan razuman zaključak: Isus je fizički uskrsnuo iz mrtvih.

KOLIKO JE POUZDANO ISUSOVO USKRSENJE?

Pogledajmo Lukinu izjavu u Djelima apostolskim: „Njima je nakon svog stradanja također mnogim neospornim dokazima pokazao da je živ. Pojavljivao im se četrdeset dana i govorio o Božjem kraljevstvu.“ (Djela 1:3)

Kombinujući podatke iz različitih knjiga Novog saveza, znamo da se Isus pojavio nekim od svojih sledbenika najmanje 10 puta prije nego što se uzdigao na nebo. Evo spiska direktnih svjedoka:

- Marija Magdalena (Jovan 20:11–18)
- Druga Marija, Saloma, Jovana i barem još jedna

žena (Matej 28:1; Marko 16:1; Luka 24:10)
- Petar (Luka 24:34; 1. Korinćanima 15:5)
- Kleopa i drugi učenik na putu za Emaus (Luka 24:13-35)
- Jedanaest učenika bez Tome (Luka 24:36–43; Jovan 20:19–25)
- Jedanaest učenika (Jovan 20:26-29)
- Sedam učenika na Tiberijadskom moru (Jovan 21:1-23)
- Učenici na gori u Galileji (Matej 28:16-17)
- Jakov (1. Korinćanima 15:7)

Učenici, moguće u Jerusalimu prije nego što ih je odveo na Maslinsku goru, dobili su veliki nalog i Isus je uzašao na nebo (Luka 24:49–53; Djela 1:3–11).

U većini slučajeva, Isus je učinio više od pukog pojavljivanja pred ljudima. Hristove riječi u Evanđelju po Jovanu 20:17 izgleda impliciraju da se Marija Magdalena držala za njega, što ukazuje na to da ga se može dodirnuti. Druge žene su mu se poklonile i držale ga za noge (Matej 28:9). Razlomio je hljeb pred Kleopom i neimenovanim sledbenikom (Luka 24:30). Pokazao je ožiljke na rukama, nogama i boku, a zatim jeo ribu i saće pred okupljenim učenicima bez Tome (Luka 24:40-43; Jovan 20:20). Kasnije, u prisustvu Tome, Isus je pozvao Tomu da dodirne njegove ruke i bok (Jovan 20:26-27). Na Tiberijadskom moru učinio je čudo, omogućivši učenicima da ulove 153 velike ribe (Jovan 20:6-11). Takođe

je spremao i jeo nešto hrane (Jovan 20:9, 15). Pavle je tvrdio da se Isus pojavio pred više od 500 ljudi odjednom (1. Korinćanima 15:6). Ovo bi moglo biti dodatno pojavljivanje ili isti događaj kao onaj na obronku brda u Galileji (Matej 28:16-17).

Izvještaj u 1. Korinćanima 15 vjerovatno je najraniji sačuvani zapis o ukazanjima nakon uskrsnuća, napisan oko 55. godine nove ere. Pavle je tvrdio da piše ono što je primio. Koji je bio izvor poruke koju je Pavle propovijedao? Mogao mu ju je direktno dati Isus (Galatima 1:12), iako se ovdje vjerovatno osvrnuo na svoje susrete s Petrom i Jakovom u Jerusalimu u roku od pet godina od raspeća i uskrsnuća (Galatima 1:18-19). Pavle je napisao da je otišao da „posjeti Petra“ (stih 18). Riječ prevedena kao „posjetiti“ ili „vidjeti“ potiče od korijena 'ἱστορέω (historēo), koji se odnosi na ispitivanje radi upoznavanja sa nekim ili nečim, odakle izvodimo našu riječ istorija. Dakle, Pavle je rekao Galatima da nije samo primio svoju poruku od Isusa, već su je i potvrdili Petar i Jakov. Čak i kritički nastrojeni naučnici priznaju da je Pavle primio ovo učenje u roku od nekoliko godina nakon Isusove smrti.

Neki skeptici tvrde da je ideja o uskrsnuću bila jednostavno legenda koja je rasla nekoliko decenija prije nego što je zapisana. Prva Korinćanima 15:1-9 pobija ovaj prigovor. Ne samo da je pet godina prekratko vrijeme za razvoj takve legende, već se Pavle poziva na gomilu

očevidaca „od kojih je većina još uvijek bila živa “ (1. Korinćanima 15:6). U suštini, rekao je Korinćanima: „Hej, ako mi ne vjerujete, onda idite i pitajte jednog od ovih ljudi.“

JAKOVLJEVO OBRAĆENJE

Čovjek koji je napisao Jakovljevu poslanicu bio je polubrat Isusa, sin Marije i Josifa, i jedan od ranih vođa skupštine u Jerusalimu.[2] Iz nekog razloga, Jakov nije vjerovao u Isusa kao Mesiju prije uskrsnuća. U stvari, nijedan od Isusove braće nije vjerovao u njega u ranoj fazi (Jovan 7:5), a njegova braća su čak pokušala spriječiti ga da govori, misleći da je lud (Marko 3:20-21).[3]

---

[2] U Novom savezu spominju se najmanje četiri osobe po imenu Jakov. Jakov, sin Zevadjev, nije mogao napisati ovo pismo jer je mučenički ubijen 44. godine nove ere (Djela 12:2), što je prije pisanja ove poslanice. Autoritativni ton poslanice i implikacija uvoda da je Jakov bio dobro poznat vjerovatno isključuju nejasnog Jakova Manjeg i Jakova iz Luke 6:16. Jedini drugi Jakov u Novom savezu bio je jedan od nekoliko sinova Marije i Josifa (Marko 6:3). Bio je u gornjoj sobi s Marijom i svojom braćom na dan Pedesetnice (Djela 1:14) i postao je vođa zajednice u Jerusalimu u ranim godinama (Djela 12:17, 15:13, 21:18). Činjenica da se u ovoj poslanici naziva slugom Gospoda Isusa Hrista (Jakov 1:1) odražava njegovo razumijevanje da je njegova duhovna veza s Isusom daleko važnija od njihovog porodičnog odnosa.

[3] Odnos između Isusa i njegove braće dobio je zanimljive tretmane od strane nevjernika. Skeptici često naglašavaju negativne reakcije njegove porodice u svojim nastojanjima da pokažu da Isusa niko – čak ni njegova vlastita porodica – nije smatrao Sinom Božjim. S

Međutim, samo nekoliko sedmica nakon raspeća, ubrojani su među njegove sledbenike (Djela 1:14). I do vremena „Jerusalimskog sabora“ u Djelima 15, Jakov je bio jedna od vodećih ličnosti u skupštini u Jerusalimu. Čini se da i Pavle to implicira u Galatima 1:18-19 i 2:9. Nekoliko ranih izvora otkriva da je Jakov na kraju mučenički ubijen zbog svoje vjere.[4]

---

druge strane, mnogi kritički nastrojeni naučnici pokušali su umanjiti otpor s kojim se Isus suočio od vlastite porodice. Ovo umanjivanje značaja protivljenja s kojim se suočio vjerovatno je posledica njihovih pokušaja da Isusa prikažu kao manje konfrontacijskog i više „tolerantnog“ prema grešnicima. Takođe, to im omogućava da pojavljivanje Jakovu zanemaruju kao glavni faktor u njegovom obraćenju, budući da se ovi naučnici često drže nekog oblika duhovnog uskrsnuća. Jedan od razloga umanjivanja značaja protivljenja svako je vjerovanje da je Isus bio „bogočovjek“ na zemlji (što zahtijeva dogma o Trojstvu), dok je očito bio jednostavno čovjek koji, do početka svoje mesijanske misije, nije skretao pažnju na sebe ničim posebnim.

[4] U ranim nebiblijskim spisima postoje različiti izvještaji o Jakovljevom mučeništvu. Josip Flavije izvještava da je Jakov kamenovan kao prekršilac zakona (Josif Flavije, *Jevrejske starine*, 20.200). Euzebije, pozivajući se na Klimenta, izjavio je da je Jakov „bačen s vrha hrama i da ga je neki valjar pretukao do smrti toljagom“ (Euzebije, *Crkvena istorija*, 2.1.5). Kasnije, Euzebije citira Hegesipa, „koji je živio odmah nakon apostola“, za izvještaj o Jakovljevoj smrti koji kombinuje elemente Josifa Flavija i Klimenta. Prema ovom izvještaju, Jakov je bačen s vrha hrama, ali je preživio pad, pa su ga Jevreji počeli kamenovati sve dok ga valjar nije udario toljagom po glavi (Euzebije, *Crkvena istorija*, 2.23.11–18). Ako je ovaj poslednji izvještaj tačan, onda nema kontradikcije. Međutim, bez

Šta je moglo natjerati čovjeka koji je odrastao s Isusom da iznenada promijeni mišljenje o svom starijem bratu? Jakov je vjerovatno ostao u svom nevjerovanju sve do poslije Hristove smrti. Uostalom, dok je bio na krstu, Isus je povjerio brigu o svojoj majci apostolu Jovanu (Jovan 19:26-27). Da je jedan od njegove braće u tom trenutku bio vjernik, bila bi njihova odgovornost da se brinu o Mariji. Iako nam Sveto pismo ne opisuje Jakovljevo obraćenje, ono pruža najvjerovatniji uzrok njegove drastične promjene srca. Nakon što je svojim čitaocima rekao da se Isus pojavio pred preko 500 ljudi odjednom, Pavle je napisao: „Zatim se pokazao Jakovu." (1. Korinćanima 15:7)

Iako je moguće da se Jakov preobratio na vjeru na osnovu izvještaja o uskrsnuću svog brata, mnogo je vjerovatnije da je postao vjernik kada mu se Isus pojavio. Šta god da je izazvalo njegovo preobraćenje, Jakov je toliko snažno vjerovao u uskrsnuće da je bio spreman umrijeti za svoju vjeru.

PREOBRAĆENJE SAULA/PAVLA

Apostol Pavle (izvorno Saul) odgovoran je za pisanje najmanje 13 knjiga Novog saveza i vjerovatno je najuticajniji hrišćanin ikada. Ali nije uvijek bio odani

---

obzira koje je gledište tačno, slažu se oko glavne tačke: Jakov je bio mučenik zbog svoje vjere u Isusa.

Hristov sledbenik. Prvi put ga upoznajemo kako posmatra kamenovanje Stefana (Djela 7:58). Nekoliko stihova kasnije čitamo da je Saul „progonio pozvane: upadao u kuće i odvodio i muškarce i žene pa ih predavao u zatvor“ (Djela 8:3). Kasnije će bijesnoj gomili u Jerusalimu reći da je hrišćane „progonio do smrti. Muškarce i žene bacao je u okove i predavao u zatvor“ (Djela 22:4). Napisao je da je „preko svake mjere progonio Božju zajednicu i htio da je zatre“ (Galatima 1:13).

Iz ljudske perspektive, ovo nije osoba koju bismo izabrali da nosi evanđeosku poruku širom Rimskog carstva, ali Bog je imao druge planove za Pavla. Djela apostolska 9 počinju sledećim riječima: „Saul, koji je bio ispunjen prijetnjom i silnom željom da pobije Gospodnje učenike, otišao je kod prvosveštenika i zatražio od njega pisma za sinagoge u Damasku, kako bi sve koje nađe od ovog Puta, i muškarce i žene, okovane doveo u Jerusalim.“ (Djela apostolska 9:1-2) Pavle je bio najveći progonitelj Zajednice, ali je uskoro trebao ugledati svjetlo (namjerna igra riječi).

Dok se Pavle približavao Damasku, Isus mu se ukazao i upitao: „Saule, Saule, zašto me progoniš?“ (Djela apostolska 9:4) Nakon što je vidio uskrslog Spasitelja, Saul se obratio hrišćanskoj vjeri i neumorno propovijedao evanđelje – Hristovu smrt za grijehe, sahranu i uskrsnuće – sve do svog mučeništva mnogo godina kasnije. Apostol je opisao neka od iskušenja koja je podnio za

Hrista:

„...više sam se naprezao, više sam bio u zatvorima, preko svake mjere sam dobijao udarce, često sam bio u smrtnoj opasnosti. Od Judejaca sam pet puta dobio četrdeset udaraca manje jedan, triput sam bio išiban, jednom kamenovan, triput sam doživio brodolom, noć i dan proveo sam u dubokom moru. Često sam putovao, bio sam u opasnostima od rijeka, u opasnostima od razbojnika, u opasnostima od sunarodnika, u opasnostima od neznabožaca, u opasnostima u gradu, u opasnostima u pustinji, u opasnostima na moru, u opasnostima među lažnom braćom, u teškom i napornom radu, u mnogim neprospavanim noćima, u gladi i žeđi, često sam se uzdržavao od hrane, bio sam u hladnoći i golotinji.“ (2. Korinćanima 11:23–27)

Šta bi moglo objasniti tako drastičnu promjenu srca? Ovo nije bio glup čovjek koji se mogao pokolebati lošom argumentacijom, niti je bio sklon mijenjanju svojih stavova na osnovu promjena javnog mnjenja. Pavle je bio učenjak i veoma poštovani farisej. Ali se iznenada preobrazio u neustrašivog evangelistu i osnivača skupština koji je mnogo patio propovijedajući evanđelje pred Jevrejima i neznabošcima, kraljevima, građanskim vođama i običnim ljudima.

Jedino razumno objašnjenje za ovu promjenu srca je upravo ono što je Pavle rekao: „A poslednjem od svih [Isus] se pokazao i meni“ (1. Korinćanima 15:8). Pavle

je bio toliko posvećen služenju Hristu da mu je glava odrubljena u Rimu za vrijeme Neronove vladavine.[5] Njegova rasprava o apsolutnoj nužnosti uskrsnuća za hrišćansku vjeru u 1. Korinćanima 15 pokazuje besmrtnu predanost ovog bivšeg fariseja evanđelju Hristovom.

PROMJENA KOD UČENIKA

Jakov i Pavle nisu bili jedini ljudi koji su prošli kroz drastične promjene. U noći kada je Isus uhapšen, njegovi učenici su pobjegli u strahu (Marko 14:50). Koliko znamo, od 11 učenika, samo je Jovan imao hrabrosti da ostane dovoljno blizu Isusu kako bi posmatrao neke od događaja, uključujući i raspeće (Jovan 18:15, 19:26). Petar je pokušao ostati s Isusom, ali je na kraju nekoliko puta porekao Hrista prije nego što je posramljen pobjegao (Matej 26:69–75).

Manje od dva mjeseca kasnije, Petar je stao pred hiljade Jevreja u Jerusalimu i hrabro izrekao jednu od poruka svih vremena koja je najmanje „osjetljiva na tragaoce“. Izjavio je da su oni „preko ruku bezakonika, prikovali i ubili“ svog Mesiju, ali da ga je „Bog uskrsnuo“ (Djela 2:23-24). Teško je zamisliti koliko bi Petrove riječi bile uvredljive za takvu gomilu. Ovi ljudi su čeznuli za dolaskom Mesije, ali kada je došao, nisu ga prepoznali (Luka 19:41-44; Djela 3:17; 1. Korinćanima 2:8).

[5] Euzebije, *Crkvena istorija*, 2.25.5.

Umjesto da ga dočekaju raširenih ruku, predali su ga da bude pogubljen jednim od najbrutalnijih zamislivih sredstava – raspećem.

Ali Petar i učenici nisu bili gotovi. Nakon što je iscijelio hromog čovjeka u ime Isusovo, Petar je ubrzo progovorio drugoj velikoj grupi Jevreja u hramu. Nepokolebljivo je izjavio: „Da, vi ste se odrekli tog svetoga i pravednoga, i tražili ste da se oslobodi čovjek koji je bio ubica, a ubili ste Začetnika života. Ali Bog ga je podigao iz mrtvih, čemu smo mi svjedoci.“ (Djela 3:14-15)

Učenici su uhapšeni i sledećeg dana stali su pred „poglavare, starješine i pismoznalce... s Anom, prvosveštenikom, i Kajafom“ (Djela 4:5-6). Šta je bila Petrova poruka? „Znajte svi vi i sav izraelski narod: u ime Isusa Hrista Nazarećanina, koga ste vi razapeli, a koga je Bog podigao iz mrtvih, zahvaljujući njemu ovaj čovjek stoji ovdje pred vama zdrav!... I ni u kom drugom nema spasenja, jer nema drugog imena pod nebom datog među ljudima kojim bi se mi mogli spasiti.“ (Djela 4:10, 12) Vlasti su naredile učenicima da prestanu propovijedati u ime Isusovo (Djela 4:18), ali oni su odgovorili: „Sami prosudite da li je pravo pred Bogom da slušamo vas, a ne Boga. Mi ne možemo, a da ne govorimo o onome što smo vidjeli i čuli.“ (Djela 4:19-20) Nakon njihovog puštanja na slobodu i molitve za hrabrost, rečeno nam je: „Apostoli su s velikom sposobnošću svjedočili o uskrsenju Gospoda Isusa, i blagodat je u velikoj mjeri

bila na svima njima.“ (Djela 4:33)

U sledećem poglavlju Djela apostolskih, učenici su uhapšeni i zatvoreni, čudesno ih je oslobodio anđeo i ponovo pritvoreni. Odbili su prestati propovijedati i rekli su vijeću: „Bogu se treba pokoravati, prije nego ljudima. Bog naših praočeva uskrsnuo je Isusa, koga ste vi ubili i objesili na drvo.“ (Djela 5:29-30)

Prema crkvenoj tradiciji, svi učenici osim Jovana pretrpjeli su mučeničku smrt jer su neprestano propovijedali ono što su vidjeli i čuli: Isus je bio razapet, ali sada je ponovo živ jer ga je Bog uskrsnuo iz mrtvih. Jakova, Jovanovog brata, ubio je Herod mačem (Djela 12:2). Rana crkvena tradicija bilježi da je Petar razapet naopačke, što je u skladu s onim što mu je Isus rekao u Jovanu 21:18-19. Rana crkvena tradicija također tvrdi da su ostali učenici pretrpjeli mučeništvo na različite načine: kopljem, odiranjem kože, raspećem, mačem… Treba ipak napomenuti da to nisu pouzdani podaci, pošto su neke legende razvijene znatno kasnije kad je popularizovan kult mučeništva.

Knjiga Djela apostolska prilično jasno pokazuje zašto su ovi ljudi koji su u strahu pobjegli u noći kada je Isus uhapšen bili spremni umrijeti za njega. Bili su ispunjeni Duhom (Djela 2:4, 4:8) i znali su da je Isus, iako je umro, živ i zdrav. Vidjeli su ga svojim očima i dodirnuli ga svojim rukama (1. Jovanova 1:1-3) i samo ih je smrt mogla ućutkati.

Podrugljivci su pokušali umanjiti ovaj izvanredan dokaz uskrsnuća tvrdeći da su mnogi ljudi spremni umrijeti za neki cilj. Na primjer, neki muslimani su spremni da se raznesu kako bi ubili Jevreje. To je istina, ali promašuje poentu. Muslimani koji fanatično rade ovakve stvari iskreno vjeruju u svoj cilj, ali ne znaju da li je to istina. Učenici su bili u poziciji da znaju da li je Isus uskrsnuo iz mrtvih. Jednostavno nije uvjerljivo pretpostaviti da bi se svaki od ovih ljudi suočio s kontinuiranim progonom i užasnim smrtima zbog nečega za što su znali da je laž. Uostalom, lažljivci ne čine dobre mučenike. I za razliku od bombaša samoubica, učenici nisu ubijali druge u svojim mučeničkim djelima. I nisu koristili nasilje da prisile ljude da pređu na hrišćanstvo. U stvari, nisu nikome nanijeli štetu, već su voljeli svoje neprijatelje i dragovoljno prihvatili progon od njih zbog evanđelja.[6]

PRAZNA GROBNICA

Isus je sahranjen u grobnici člana vijeća iz Arimateje po imenu Josif (Jovan 19:38-42). Sva četiri Evanđelja svjedoče o ovoj činjenici. Grobnicu su čuvali rimski vojnici, a na nju je bio pričvršćen rimski pečat (Matej

[6] Tužna je istorijska činjenica da su vjekovima kasnije neki koji su tvrdili da su hrišćani ubijali druge i umirali u ratu pokušavajući ostvariti političke ciljeve crkve (npr. u krstaškim ratovima od jedanaestog do trinaestog vijeka). Ali takvo ponašanje je potpuno suprotno učenjima i primjerima Isusa Hrista i njegovih apostola.

27:62-66). Ako je Isus tjelesno uskrsnuo iz mrtvih, onda bismo očekivali da njegovo tijelo ne bi ostalo u grobnici. Naravno, upravo to je otkriveno u nedjelju ujutro nakon raspeća – njegovog tijela više nije bilo, a ostali su samo pogrebni zavoji.

Činjenica da je grob bio prazan dovela je do brojnih maštovitih alternativnih gledišta. Da je Gospodnje tijelo još uvijek bilo u grobu na dan Pedesetnice kada je Petar propovijedao u Jerusalimu, jevrejske vođe su mogle zgrabiti Petra, odvesti ga do groba i reći: „Evo Isusa. Nije uskrsnuo iz mrtvih. Sada prestanite lagati svima o tome." Pa ipak, ne postoji nijedan drevni zapis ove vrste. Umjesto toga, jevrejske vođe koje su se protivile hrišćanstvu izmislile su nevjerovatnu ideju da su učenici ukrali tijelo kako bi opravdali prazan grob (Matej 28:11–15).[7]

Činjenica da su protivnici ranih hrišćana priznali prazan grob daje autentičnost izvještajima, budući da je malo vjerovatno da će nečiji neprijatelji pomoći u dokazivanju njegovog slučaja. Ovo je poznato kao princip svjedočenja neprijateljskog svjedoka. „Ako protivnici

[7] Važno je napomenuti da nisu svi Jevreji ili njihovi vođe bili protiv Petrovog propovijedanja. Uostalom, najranija zajednica se sastojala gotovo u potpunosti od Jevreja. Tri hiljade Jevreja se obratilo nakon njegove propovijedi o Pedesetnici (Djela 2:41). Ubrzo je narasla na 5.000 (Djela 4:4). „Tako je Božja riječ sve više napredovala, i veoma se umnožavao broj učenika u Jerusalimu, a i mnogi sveštenici prihvatali su vjeru." (Djela 6:7)

očevidaca priznaju određene činjenice za koje očevici kažu da su istinite, onda su te činjenice vjerovatno istinite (na primjer, ako vaša majka kaže da ste hrabri, to bi mogla biti istina; ali vjerovatno je vjerodostojnije ako vaš zakleti neprijatelj kaže isto).“[8]

POSTOJANJE HRIŠĆANSKE ZAJEDNICE

Filip Šaf je izjavio: „Hrišćanska crkva počiva na uskrsnuću svog Osnivača. Bez te činjenice crkva se nikada ne bi mogla roditi, ili ako bi se rodila, ubrzo bi umrla prirodnom smrću.“[9] Nakon iscrpnog proučavanja ranih hrišćanskih vjerovanja o uskrsnuću, N.T. Rajt je napisao: „Hrišćanstvo je neobjašnjivo izvan pretpostavke da su gotovo svi rani hrišćani... zaista vjerovali da je Isus iz Nazareta tjelesno uskrsnuo iz mrtvih.“[10]

Zbog izuzetnih okolnosti u Jerusalimu prvog vijeku, hrišćanstvo nikada ne bi moglo zaživjeti da Isus nije uskrsnuo iz mrtvih. Podsjetimo se da je Isusovo uskrsnuće bilo središnje u propovijedanju učenika. Čak i da su imali hrabrosti propovijedati, a da nisu vidjeli uskrslog Gospoda, kakvu bi poruku objavili? Sigurno ne

[8] Norman L. Geisler and Frank Turek, *I Don't Have Enough Faith to Be an Atheist* (Wheaton, IL: Crossway Books, 2004), 231.
[9] Philip Schaff and David Schley Schaff, *History of the Christian Church* (New York: Charles Scribner's Sons, 1910), I.2.19.
[10] N. T. Wright, *The Resurrection of the Son of God* (Minneapolis, MN: Fortress Press, 2003), 587.

bi mogli više puta tvrditi da su bili očevici njegovog uskrsnuća, kao što su to činili (Djela 2:32, 3:15, 5:32, 10:39, 13:31). Bez ovog hrabrog proglašenja uskrsnuća, i da je njegovo tijelo trunulo u grobu, ljudi se ne bi obraćali i sjećanje na Isusa i njegove učenike brzo bi izblijedjelo. U stvari, može se sa sigurnošću reći da da Isus nije uskrsnuo iz mrtvih, vrlo malo ljudi koji danas žive, ako ih uopšte ima, ikada bi čulo za njega.

Nepodijeljeno svjedočanstvo Novog saveza

Kao što se i moglo očekivati, pisci Novog saveza bili su nepodijeljeni u svojoj izjavi da je Isus uskrsnuo iz mrtvih. Prostor ne dozvoljava iscrpnu obradu ove teme ovdje, ali uzmite u obzir da se uskrsnuće eksplicitno spominje u svakoj knjizi Novog saveza osim u kratkim pismima Filimonu, Jakovljevoj poslanici, 2. Petrovoj, 2. Jovanovoj, 3. Jovanovoj i Judinoj poslanici. Pa ipak, čak i ova pisma pretpostavljaju istinitost uskrsnuća jer je Isus prikazan kao živ i aktivan. Dakle, od pisanja najranije knjige Novog saveza do poslednje, Isusovo uskrsnuće se dosledno smatra središnjim dijelom hrišćanskog učenja.

Princip sramote

Ključna ideja koju istoričari koriste pri procjeni istorijske valjanosti navodnih događaja naziva se princip sramote. To jest, ako je pisac uključio detalje koji bi naizgled mogli povrijediti njegov stav, onda su ti detalji

vjerovatno istiniti, budući da se ne bi lako mogla potkopati vlastita uvjerenja određenim podacima koji bi se jednako lako mogli prećutati.[11] Primijenjen na temu o kojoj je riječ, ovaj princip se ne odnosi direktno na uskrsnuće, ali se odnosi indirektno jer pruža više naznaka da su iskazi očevidaca autentični.

Biblija uključuje brojne neugodne detalje o svojim vodećim ličnostima. Na primjer, David je bio preljubnik i ubica (2. Samuelova 11). Isus je optužio Petra da je glasnogovornik Sotone kada je Petar odbacio ideju da će Isus biti ubijen u Jerusalimu i uskrsnuti (Matej 16:23). Kasnije, uprkos svojim obećanjima o suprotnom, Petar se nekoliko puta odrekao Isusa (Luka 22:31-35, 54-62). Kada su u pitanju izvještaji o uskrsnuću u Evanđeljima, pisci su uključili neke neugodne detalje koji zapravo daju kredibilitet njihovoj izvanrednoj tvrdnji da je Isus uskrsnuo iz mrtvih.

Ako su učenici izmišljali hrišćanstvo, kako tvrde neki kritičari i skeptici, onda su sigurno mogli izmisliti ugledniju priču. Mogli su tvrditi da su prvi svjedoci praznog groba i uskrslog Hrista bili ugledni ljudi poput Nikodima, Josifa iz Arimateje i možda nekih drugih članova Sanhedrina. Možda su mogli reći da se Isus pojavio

[11] Geisler and Turek, *I Don't Have Enough Faith*, 231, 275. See also Gary R. Habermas and Michael R. Licona, *The Case for the Resurrection of Jesus* (Grand Rapids, MI: Kregel Publications, 2004), 40.

Herodu, Pilatu ili čak samom caru.[12] To bi bilo impresivno. Ali šta nam Sveto pismo govori o prvim svjedocima ovih stvari? Bile su to žene – najmanje pet njih je otputovalo do groba rano na uskršnje jutro (Luka 24:10). S obzirom na to da svjedočanstvo žene nije bilo visoko cijenjeno u tom patrijarhalnom društvu,[13] ne bi imalo smisla da pisci uključe ovaj detalj ako su pokušavali steći sledbenike – osim ako je to istina.

Ova informacija je još neugodnija kada uzmemo u obzir ko je bio prvi očevidac. Ko bi pri zdravoj pameti ikada došao na ideju da je Marija Magdalena bila prva osoba koja je vidjela uskrslog Spasitelja? Do tog vremena, Marija je sigurno bila odana Hristova sledbenica, ali nije imala gotovo nikakav kredibilitet ni kod koga izvan kruga učenika, a čak ni oni u početku nisu vjerovali njenom izvještaju (Luka 24:11). Uostalom, ovo je bila žena „iz koje je izašlo sedam demona“ (Luka 8:2).[14]

---

[12] Ovo je model prema kojem su građene kasnije izmišljotine u otpalom hrišćanstvu.

[13] Gerald L. Borchert, *John 12–21: The New American Commentary*, vol. 25b (Nashville, TN: Broadman & Holman Publishers, 2002), 297.

[14] Iako se Marija Magdalena često smatra bivšom prostitutkom, Biblija je nikada ne identifikuje kao takvu. Ova tradicija je očigledno započela kada je papa Grgur objavio ovu ideju u propovijedi 591. godine nove ere. Čini se da je ovo bila iskrena greška učinjena poistovjećivanjem grešne žene koja je oprala Hristove noge svojim suzama na kraju 7. glave Lukinog evanđelja s Marijom Magdalenom,

To što biblijski pisci navode Mariju Magdalenu kao prvog očevica uskrslog Hrista snažno podržava istinitost izvještaja.

NAZARETSKI NATPIS

Zanimljivo arheološko otkriće pruža ranu podršku biblijskim izvještajima o uskrsnuću. Nazaretski natpis je mramorna ploča s grčkim pismom koja datira otprilike iz 41. godine nove ere. Natpis je vjerovatno skraćeni oblik edikta (nazvanog reskript) cara Klaudija.

Formulacija ovog konkretnog nalaza ukazuje na to da je poruka o uskrsnuću, ili barem jevrejski odgovor na nju, došla do pažnje cara u roku od oko 10 godina od događaja. U samo 14 kratkih redaka, ovaj reskript objašnjava novi zakon koji je predviđao smrtnu kaznu za svakoga ko bi premjestio tijelo iz grobova ili grobnica na drugo mjesto sa zlom namjerom. To jest, nikome nije bilo dozvoljeno da premjesti sahranjeno tijelo iz prevarnih razloga.

Zašto je ovo tako intrigantno? Razmislite o reakciji

---

koja se spominje na početku 8. poglavlja Lukinog evanđelja. To nije bio dio zlokobne kampanje blaćenja koju je pokrenula rana crkva kako bi oklevetala Mariju Magdalenu, kako je popularizovano u bestseler romanu Dena Brauna, *Da Vinčijev kod*. Ako je to bila namjera Rimokatoličke crkve, zaista je čudno da bi oni poštovali Mariju Magdalenu kao sveticu i odavali joj počast svake godine 22. jula blagdanom.

jevrejskih vođa na izvještaje o uskrsnuću. Podmitili su rimske vojnike da kažu: „Njegovi učenici su došli noću i ukrali ga dok smo mi spavali“ (Matej 28:13). Zašto bi rimski car izdao edikt kojim se zabranjuje premještanje tijela s prevarantskom namjerom? Naravno, u to vrijeme je bilo pljačkaša grobova, ali pljačkaši grobova nisu bili zainteresovani za krađu tijela – željeli su dragocjenosti koje se povremeno sahranjuju s tijelom. Zanimljivo je da se u ediktu ne spominju dragocjenosti, ali postoji komentar kojim se zabranjuje premještanje kamenja za pečaćenje grobova. Ove vrste kamenja korištene su samo u Izraelu, tako da formulacija ovog edikta precizno ukazuje na razlog njegovog izdavanja. Nešto se dogodilo u Izraelu u vezi s prijavljenim premještanjem tijela što je izazvalo dovoljno talasa širom carstva da zasluži pažnju cara.

Nazaretski natpis ne dokazuje da je Isus uskrsnuo iz mrtvih, ali je u skladu s biblijskim izvještajima. Takođe daje vanbiblijsko svjedočanstvo o rastućem uticaju hrišćanske zajednice i njenoj centralnoj poruci o uskrsnuću ubrzo nakon Hristove smrti.

SUBJEKTIVNI DOKAZI

Hrišćani mogu svjedočiti o značajnim, pozitivnim promjenama u životu kao rezultatu vjerovanja u uskrslog Hrista.

Ovo može zvučati čudno nevjerniku, ali hrišćani mogu svjedočiti o značajnoj, pozitivnoj promjeni života

kao rezultatu povjerenja u uskrslog Hrista. Ljudi iz svih nacija, iz svih sfera života, svih nivoa dobi ili obrazovanja ili materijalnog statusa, svih vjerskih porijekla i svih vrsta moralnih ili nemoralnih načina života mogu svjedočiti o radikalnoj promjeni vrijednosti, prioriteta, odnosa i svrhe u životu kao rezultat povjerenja u Isusa Hrista kao Spasitelja i Gospoda. Pijanci, nasilni muškarci, prostitutke, zavisnici i prljavi perverznjaci pronašli su pobjedu nad grijehom kroz Gospoda Isusa Hrista. Biblija objašnjava da Isus, svojim životvornim Duhom, prebiva u srcima vjernika kroz vjeru (Efescima 3:17) kako bi postepeno preobrazio njihove živote da budu poput Hrista (Rimljanima 12:2; 2. Korinćanima 3:18, 5:17; Efescima 2:8-10).

Opet, ovi dokazi su subjektivni i ne bismo očekivali da će iko početi vjerovati u uskrsnuće isključivo na osnovu nečijeg ličnog iskustva. Ali promijenjeni životi su upravo ono što bismo očekivali da je onaj koji je tvrdio da oprašta grijehe i daje vječni život u odnosu s Bogom zaista ustao iz mrtvih. Suprotno tome, ako Isus nije ustao iz mrtvih, vrlo je teško objasniti toliko promijenjenih života kroz vjekove.

Poput Jakova i Pavla, i drugi bivši skeptici su uvjereni da je hrišćanstvo istinito uglavnom na osnovu svojih pokušaja da opovrgnu vjeru, posebno uskrsnuće. Neki od najpopularnijih hrišćanskih apologeta svjedočili su da su njihovi pokušaji da opovrgnu Isusovo uskrsnuće bili

sastavni dio njihovog obraćenja.

Iako je Bog jedini koji može natprirodno promijeniti nečije srce, on često koristi dokaze uskrsnuća kako bi uklonio intelektualne prigovore na hrišćansku vjeru. U izvještaju o Isusovom uskrsnuću Lazara iz mrtvih, Bog je taj koji je učinio natprirodno djelo (uskrsnuće Lazara), ali je Isus dao nalog ljudima da pomaknu kamen kojim je zapečaćen grob (Jovan 11:39) i odmotaju Lazara (stih 46). Mnogi Jevreji su povjerovali u Isusa kada su vidjeli ovo nevjerovatno čudo (Jovan 11:45), a sveštenički glavari „dogovorili su se da ubiju i Lazara, jer su zbog njega mnogi Judejci odlazili tamo i povjerovali u Isusa“ (Jovan 12:10-11). U određenom smislu, tako se mogu koristiti ovi dokazi za uskrsnuće Hristovo. Figurativno, možemo odvaliti kamenje prigovora kako bi ljudi mogli vidjeti uskrslog Gospoda.

PET KLJUČNIH DOKAZA

Biblija je Božja Riječ, tako da je tačna u svojim tvrdnjama. Budući da nam kaže da je Isus uskrsnuo iz mrtvih, možemo imati potpuno povjerenje da je to učinio. Ono što mnogi ljudi ne uspijevaju prepoznati jeste da čak i kada koristimo kriterije kritičara i skeptika, najrazumniji zaključak je isti: Isus je uskrsnuo iz mrtvih. To jest, čak i ako ne pretpostavljamo biblijski autoritet i tretiramo Novi savez kao što to čine nevjerujući istoričari, tjelesno uskrsnuće Isusa je jedino objašnjenje koje sasvim

odgovara svim prihvaćenim činjenicama. Jedna stvar postaje prilično očigledna: Ovi ljudi jednostavno imaju antinatprirodnu pristrasnost, ili preciznije, antihrišćansku pristrasnost. Stoga su razvili apsurdne stavove u nastojanju da objasne jedini razuman zaključak koji se može izvesti iz činjenica. Pa šta su te činjenice?

Od 1975. godine, stručnjak za uskrsnuće dr Geri Habermas katalogizovao je preko 3.400 akademskih radova o Isusovoj sudbini, od konzervativnih, kritičkih i skeptičnih naučnika na engleskom, njemačkom i francuskom jeziku. Skeptik bi mogao biti u iskušenju da optuži Habermasa da koristi samo materijal od naučnika iz vlastitog tabora, ali njegovo istraživanje je zapravo nakrivljeno u korist najskeptičnijih stavova.

„Trudio sam se da budem više nego pravedan prema svim stavovima. U stvari, ako ništa drugo, pogriješio sam u smjeru katalogizovanja najradikalnijih stavova, budući da je to bila jedina klasifikacija u koju sam uključio čak i one autore koji nisu imali specijalizovane naučne kvalifikacije ili recenzirane publikacije. Upravo je ova grupa često sklona sumnjati ili poricati da je Isus ikada postojao. Ipak, s obzirom na to da sam u ovoj kategoriji nabrojao mnogo izvora, to znači da je moja studija iskrivljena u skeptičnom smjeru mnogo više nego da sam se strogo držao svog zahtjeva da citiram samo one sa naučnim kvalifikacijama. Ipak, uključio sam ove stavove prilično liberalno, čak i kada je velika većina glavnih

naučnika, uključujući i 'liberale', rijetko čak i spominjala ovaj materijal u fusnotama. Naravno, ova praksa bi također iskrivila broj onih koji su predložili naturalističke teorije o uskrsnuću, kojima sam se posebno priklanjao."[15]

Na osnovu ovog istraživanja, Habermas je uspio pokazati da od 3.400 proučenih djela, većina pisaca prihvata sledećih 12 događaja kao istorijske činjenice:[16]

1. Isus je umro raspećem.
2. Isus je bio sahranjen.
3. Njegova smrt je izazvala očaj i gubitak nade kod učenika, vjerujući da je njegov život završen.
4. Grobnica je bila prazna nekoliko dana kasnije.
5. Učenici su imali iskustva za koja su vjerovali da su doslovna ukazanja uskrslog Isusa.
6. Učenici su se preobrazili od sumnjičavaca koji su se bojali poistovjetiti s Isusom u hrabre glasnike njegove smrti i uskrsnuća.
7. Ova poruka je bila središte propovijedanja u ranoj zajednici.

---

[15] Gary Habermas, "The Minimal Facts Approach to the Resurrection of Jesus: The Role of Methodology as a Crucial Component in Establishing Historicity," *Southeastern Theological Review* 3, no. 1 (Summer 2012): 18. For more information on those who claim that Jesus never existed, see Tim Chaffey, "Feedback: Jesus Did Not Exist."

[16] Gary R. Habermas, *The Historical Jesus: Ancient Evidence for the Life of Christ* (Joplin, MO: College Press Publishing Company, 1996), 158.

8. Ova poruka je posebno proglašena u Jerusalimu, gdje je Isus umro i bio sahranjen neposredno prije toga.
9. Zajednica je rođena u Jerusalimu i brzo je rasla.
10. Ortodoksni Jevreji koji su vjerovali u Isusa učinili su to sastavnim dijelom svog bogosluženja.
11. Jakov, Isusov polubrat, preobratio se na vjeru kada je vidio ono što je vjerovao da je uskrsli Isus.
12. Pavle se obratio vjeri nakon iskustva za koje je vjerovao da je bilo s uskrslim Isusom.

Ako uporedimo alternativne teorije o tome šta se dogodilo s Isusovim tijelom s ovih 12 činjenica, brzo ćemo vidjeti da se nijedno od ovih gledišta ne može ni približiti dokazima. Habermas je otišao korak dalje i sveo ovu listu na samo pet najvažnijih dokaza, koje naziva „minimalnim činjenicama“:

1. Isus je umro raspećem.
2. Njegovi učenici su vjerovali da je uskrsnuo i da im se pojavio.
3. Progonitelj zajednice Pavle se iznenada promijenio.
4. Skeptik Jakov, Isusov brat, iznenada se promijenio.
5. Grobnica je bila prazna.[17]

[17] Habermas and Licona, *The Case for the Resurrection of Jesus*, 47–77. U svojoj opsežnoj obradi ove teme, Likona je sveo ovu listu

Da bi se napravila ova lista, svaka od ovih tačaka morala je ispuniti dva kriterija: (1) podaci su snažno utemeljeni na dokazima i (2) podatke potvrđuju gotovo svi naučnici koji se bave tom temom, čak i oni skeptični. Dakle, čak i ako bismo koristili kriterije koje su postavili kritični i skeptični naučnici, zaključak da je Isus uskrsnuo iz mrtvih i dalje je najrazumnije objašnjenje činjenica o tome šta se dogodilo s njegovim tijelom tog prvog uskršnjeg jutra.

ZAKLJUČAK

Biblija nam daje jasna i uvjerljiva svjedočanstva očevidaca da je Isus tjelesno uskrsnuo iz mrtvih baš kao što je i predvidio. Bog je takođe ostavio ogromnu količinu potkrepljujućih dokaza iz istorije, arheologije i ličnog iskustva koji pokazuju da je Isus zaista uskrsnuo. Dok su skeptici i kritičari razvili brojna alternativna objašnjenja činjenica (često zbog svoje pristranosti prema Bibliji), ona jednostavno ne mogu proći test preispitivanja.

Svi dokazi koje smo razmotrili potvrđuju upravo ono što otkriva Božja Riječ: Sin Božji je umro na krstu i potom uskrsnuo iz mrtvih. Njegovu žrtva je za naše

---

na samo prve tri činjenice na listi i pokazao da alternativne teorije i dalje ne uspijevaju pružiti objašnjenje koje odgovara dokazima. Michael R. Licona, *The Resurrection of Jesus*, 468.

grijehe, a njegovo uskrsnuće garantuje našu nadu u vječni život. Ova centralna istina hrišćanstva je ključna za našu vjeru, kao što Sveto pismo svjedoči da „ako Hristos nije uskrsnuo, naše propovijedanje je zaista uzaludno i naša vjera je uzaludna“ (1. Korinćanima 15:14).

Međutim, nije dovoljno samo se složiti da su ove stvari istinite. Mnogo je ljudi koji vjeruju da je Isus učinio ove stvari, ali ostaju u svojim grijesima jer nisu položili spasonosnu vjeru u Hrista. A šta je s vama? Jeste li se okrenuli od svojih grijeha i položili vjeru u Hristovu smrt, sahranu i uskrsnuće, prizivajući Gospoda da vas spasi od onoga što svi zaslužujemo – konačne plate za grijeh?

2. DIO

RAZMATRANJE ALTERNATIVNIH OBJAŠNJENJA ZA ISUSOVO USKRSNUĆE

ZAMJENSKI IDENTITET

Jedan od popularnijih argumenata protiv Isusovog uskrsnuća, posebno u islamskim krugovima, izveden je iz Kurana, koji navodi sledeće:

„Da su rekli (hvališući se): 'Mi smo ubili Hrista Isusa, sina Merjemina, Alahovog Poslanika' – ali ga nisu ubili, niti ga razapeli, nego im je tako prikazano, a oni koji se ne slažu u tome puni su sumnji, bez (sigurnog) znanja, već samo nagađanja koja slijede, jer ga sigurno nisu ubili – ne, Alah ga je Sebi uzdigao; a Alah je Uzvišen Moćni, Mudri." (Kuran, 4:157-158, Jusuf Ali)[18]

Drugim riječima, Kuran uči da Isus nije ni umro na krstu. Umjesto toga, muslimani vjeruju da je u vrijeme ili otprilike u vrijeme Njegovog hapšenja, Isus uznesen na nebo, dok je jedan od Njegovih učenika, vjerovatno Juda, preobražen da izgleda baš kao On. Tako je ovaj

[18] David Wood "The Irony of the Qur'an – Surah 4:157–158."

učenik uhapšen, pretučen i razapet umjesto Njega.

Postoji više problema s ovom izjavom u Kuranu. Prvo, ovaj odlomak se odnosi na Jevreje koji su odbacili „Hrista Isusa“ i tvrdili da su ga razapeli. Mnogi ljudi danas pretpostavljaju da je Hrist dio Isusovog imena, i čini se da je i Muhamed vjerovao u to, ali to je zapravo grčka riječ za Mesiju (hebrejski *mašijah*). Dakle, umjesto da bude ime (ili prezime), Hrist je titula koja identifikuje Isusa kao jevrejskog Mesiju, a nehrišćanski Jevreji nikada ne bi identifikovali Isusa kao Mesiju. A da su ga i tako smatrali, nikada se ne bi hvalili da su ga razapeli. Drugo, isti ti Jevreji ne bi koristili frazu „Alahov poslanik“. Alah nije isto što i Jehova, Bog Biblije, i ovi Jevreji nisu vjerovali da je Isus „Alahov poslanik“. Treće, ovaj odlomak predstavlja teološki problem za muslimane jer pokazuje Alaha kao varalicu koji je prevario ljude da pomisle da su razapeli Isusa. Ako je Alah varalica, kako bi se išta u Kuranu moglo smatrati istinitim? Konačno, ovaj odlomak negira da je Isus umro raspećem, ali ovo je prvi od pet ključnih dokaza koje prihvata velika većina naučnika. Biblijski pisci potvrđuju da je Isus razapet, kao i nekoliko nehrišćanskih pisaca u prvom vijeku nakon Njegove smrti, uključujući jevrejskog istoričara Josipa Flavija i rimskog istoričara Tacita. Imajte na umu da Kuran nije napisan sve do sedmog vijeka nove ere.

Daljnja podrška za ovaj slučaj pogrešnog identiteta takođe se crpi iz knjige poznate kao Evanđelje po Barnabi

(EB), koje se ne smije miješati s *Poslanicom po Barnabi* (kraj prvog vijeka). Prema ovom apokrifu, Isusa su anđeli uzveli na treće nebo neposredno prije nego što su vojnici i Juda stigli da ga uhapse, a zatim se dogodio sledeći događaj:

„Juda je naglo ušao pred svima u sobu iz koje je Isus bio uznesen. A učenici su spavali. Nakon toga je čudesni Bog učinio čudesno, toliko da se Juda toliko promijenio u govoru i licu da je postao sličan Isusu, da smo vjerovali da je on Isus... I dok je to govorio, uđoše vojnici i staviše ruke na Judu, jer je u svemu bio sličan Isusu." (Evanđelje po Barnabi, 216)

Kao i kod Kurana, postoji nekoliko problema s ovim odlomkom. Lako je očito da knjiga nije drevni dokument koji je sastavio apostol Barnaba. Umjesto toga, to je krivotvorina iz šesnaestog vijeka i napisana je kako bi se promovisale islamske tvrdnje o Bibliji i Isusu. Na primjer, knjiga više puta pokušava pokazati da je Muhamed superiorniji od Isusa i odražava islamsko razumijevanje Isusa. Ironično, u uvodu knjige stoji da nas je „veliki i divni Bog u proteklim danima posjetio po svom proroku Isusu Hristu u velikoj milosti...". Pa ipak, u 42. poglavlju ove krivotvorine, Isus, ponavljajući stihove Jovana Krstitelja u Bibliji, konkretno poriče da je Mesija, što bi svako ko ima elementarno razumijevanje hebrejskog i grčkog odmah prepoznao kao poricanje da je Hrist, budući da su, kao što je ranije spomenuto, termini Mesija i

Hrist sinonimi.[19]

Svaki citat Starog i Novog saveza u EB je iz latinske Vulgate (oko 400. godine nove ere), a sadrži čak i citate italijanskog pjesnika Dantea (oko 1265–1321). Knjiga takođe sadrži brojne istorijske i geografske greške, poput tvrdnje da je Isus plovio Galilejskim jezerom do Nazareta (EB, 20), ali Nazaret je udaljen oko 24 kilometra od te vodene površine i do njega se ne može doći vodom. Ovaj falsifikat takođe navodi da je Isus rođen dok je Pilat bio upravitelj (EB, 3), ali je on zapravo postao upravitelj oko 26. ili 27. godine nove ere, otprilike u vrijeme kada je Isus započeo svoju službu. Spominje se Barnaba kao jedan od prvobitnih 12 učenika, pa čak i Isus, tokom svoje službe, naziva ga Barnaba. Ali Barnaba nije bio jedan od prvobitnih 12 učenika. Čak i da je bio jedan od njih, u to vrijeme bi bio poznat po svom rođenom imenu, Josif, budući da nije dobio nadimak Barnaba, što znači „sin utjehe“, sve dok nije prodao njivu i dao novac apostolima (Djela 4:37).

Gledište o pogrešnom identitetu nema nikakvu tekstualnu podršku od bilo kojeg ranog pisca i protivrječi prvom ključnom dokazu – Isus je umro raspećem. To

[19] Zaista je čudno da neki muslimanski apologeti citiraju „Evanđelje po Barnabi“ jer ono jasno protivrječi Kuranu i izričito negira da je Isus Mesija (EB, 42), rezervišući tu titulu za Muhameda (EB, 97), ali Kuran u više navrata naziva Isusa Mesijom (Hristom) (npr. Kuran 4:171 i 5:75).

zahtijeva čin obmane od strane „boga“ koji je navodno izvršio čudesnu transformaciju učenika da izgleda kao Isus, tako da bi božanstvo koje je navodno učinilo ovo čudo bilo prevarantsko biće i stoga sigurno nije vrijedno ničijeg povjerenja.

Legenda

Neki skeptici i kritičari tvrde da su vjerovanja o Hristovom uskrsnuću jednostavno legende koje su se razvijale decenijama kako se hrišćanstvo širilo Rimskim carstvom. Den Barker, bivši pastor, poznati skeptik i kopredsjednik *Fondacije za slobodu od religije*, jedan je od onih koji su promovisali mitski stav.

„Bilo je mnogo razloga za sumnju [Isus je tjelesno ustao iz groba], ali konsenzus među kritički nastrojenim naučnicima danas se čini da je priča ‘legenda’. Tokom 60-70 godina koliko je bilo potrebno da se sastave Evanđelja, originalna priča je prošla kroz period rasta koji je započeo neukrašenom idejom da je Isus, poput bake, ‘umro i otišao u raj’, a završio se fantastičnom naracijom koju je stvorila kasnija generacija vjernika, a koja je uključivala zemljotrese, anđele, pomračenje, oživljeni leš i spektakularno tjelesno uzdizanje u oblake.

Najraniji hrišćani vjerovali su u Isusovo ’duhovno’ uskrsnuće. Priča se kasnije s vremenom razvila u ‘tjelesno’ uskrsnuće.“

Barker je pokušao potkrijepiti svoju pretpostavku

navodeći određeni broj „vanrednih događaja“ koje su opisali različiti biblijski pisci u svojim narativima o uskrsnuću – on također ubacuje nekanonsko i bizarno djelo zvano *Petrovo evanđelje*. On broji događaje koje smatra vanrednima, pridajući datum svakom od spisa i tvrdeći da se broj tih događaja povećava s vremenom, pokazujući da je legenda rasla s vremenom.

Postoje brojni problemi s Barkerovim tvrdnjama i legendarnim stavom uopšteno. Barker, kao i drugi zagovornici ovog stava, čak ni ne pokušava objasniti dokaze opisane u ovom radu. Dok ovi ljudi možda prihvataju da je Isus umro na krstu, oni poriču da su učenici, Pavle i Jakov vjerovali da im se Isus pojavio i odbacuju prazan grob. Dakle, oni koji se drže legendarnog stava su u sukobu s praktično svim istoričarima.

Barkerova metodologija sadrži ozbiljne greške. On ignoriše različite razloge zašto su autori napisali ono što su napisali i pretpostavlja da je svaki od autora pokušao da pruži iscrpan prikaz događaja nakon raspeća. To očigledno nije slučaj, jer je u 1. Korinćanima 15:3-7 Pavle citirao raniju izjavu o vjerovanju koja datira iz perioda od nekoliko godina prije Uskrsnuća. Vjerovanja nisu namijenjena da pruže svaki dostupni detalj. Umjesto toga, ona su osmišljena da budu sažeci bitnih tačaka. U 1. Korinćanima, Pavle je posebno spomenuo smrt, sahranu i Uskrsnuće Isusa prije nego što je veći dio poglavlja posvetio objašnjavanju fizičkog, iako transformisanog,

uskrslog tijela. Također, svaki pisac Evanđelja izvijestio je o određenim detaljima koji odgovaraju njegovoj svrsi.

Barker se upušta u neobično brojanje kako bi broj izvanrednih događaja bio poravnat željenim redoslijedom. Na primjer, on ne računa Pavlov opis Hristovih pojavljivanja u 1. Korinćanima 15, ali takva pojavljivanja smatra vanrednim u Luki i Jovanu. To je zato što se Barker postavlja kao onaj koji određuje šta se kvalifikuje kao vanredno. Nadalje, on smatra pojavu dva anđela opisana u Luki i Jovanu dvama odvojenim događajima, iako je pojava ovih anđela očito jedan događaj.

Treće, Barkerova metodologija se suprotstavlja kada ispitamo druge aspekte izvještaja kako bismo vidjeli postoje li ikakvi znakovi legendarnog razvoja. Razmotrite broj očevidaca uskrslog Hrista opisanih u svakom od ovih izvještaja. Marko ima anđela koji govori ženama da će se Isus uskoro pojaviti pred 11 učenika (Marko 16:7). Jovan opisuje Isusa kako se pojavio pred 12 ljudi. Matej izvještava da se Isus pojavio pred najmanje 13 ljudi. Luka spominje da je Isusa vidjelo najmanje 15 ljudi. Pavle spominje više od 500 očevidaca u 1. Korinćanima 15.

Dakle, ako bismo primijenili Barkerovu metodologiju na broj očevidaca (i koristili njegove datume radi argumentacije), morali bismo zaključiti da je popis u 1. Korinćanima 15 daleko najlegendarniji od ovih djela. A budući da je ovaj odlomak u 1. Korinćanima 15 dio rane

izjave o vjerovanju koja datira unutar pet godina od Hristove smrti, trebali bismo zaključiti da je svaki od izvještaja o uskrsnuću napisan ranije – unutar pet godina od opisanih događaja. Nijedan naučnik ne bi prihvatio tako rane datume, a ove knjige nisu napisane tako rano; međutim, ovaj prikaz ilustruje priličnu nejasnoću Barkerovog razmišljanja o toj temi.

Legendarni pogled ne uspijeva shvatiti brojne detalje pronađene u Svetom pismu. Na primjer, jedan od dokaza za autentičnost izvještaja o uskrsnuću je uloga koju su žene imale u otkrivanju praznog groba i kao prvi svjedoci uskrslog Spasitelja. Da su kasniji autori izmišljali legendarne detalje kako bi ih uključili u priču, nikada ne bi stavili žene u tako važnu ulogu. Josif Flavije, pišući otprilike u isto vrijeme kad i pisci Evanđelja, izjavio je sledeće u vezi s prihvatljivošću žena kao svjedoka: „Ali neka se ne prihvata svjedočanstvo žena, zbog lakomislenosti i smjelosti njihovog pola.“[20] Ovo ne odražava biblijsko učenje, već su ga vjerovatno učili pisari i fariseji. Rajt ispravno opisuje prisustvo žena u tekstu.

„Ne znamo (uprkos ponovljenim naučnim tvrdnjama) tačno kada su evanđelisti prvi put stavili pero na papir. Ali moramo potvrditi da priča koju oni pričaju seže u prošlost iza Pavla, u vrlo rani period, prije nego što je iko imao vremena da razmisli: ‘Bilo bi dobro

[20] Josephus, trans. William Whiston, *Antiquities of the Jews*, 4.219.

ispričati priče o Isusovom uskrsnuću iz mrtvih; šta će najbolje poslužiti našim apologetskim potrebama?' Mnogo je, mnogo lakše pretpostaviti da su žene bile tamo na početku, baš kao što su, tri dana ranije, bile tamo na kraju."[21]

Legendarni pogled pruža odličan primjer kako različite alternative uskrsnuću mogu objasniti određene detalje u tekstovima, ali one ne uspijevaju u poređenju sa svim podacima. Kao takvi, zagovornici ovih stavova imaju tendenciju da biraju stihove koji se mogu uklopiti u njihove scenarije i ignorišu sve detalje koji su u suprotnosti s njihovim stavovima.

IMITACIJA

Poslednjih godina, kroz nekoliko filmova, kao i od strane nekih „novih ateista" i pristalica „mitova o Isusu", promovisan je prilično nov pogled. Pretpostavka imitiranja slična je legendarnom pogledu po tome što čak ni ne pokušava uzeti u obzir istorijske podatke, tako da su mnoge kritike legendarnog pogleda ovdje relevantne. U suštini, ova ideja tvrdi da Isus nikada nije zaista živio, već ga je izmislila rana crkva koja je svoje ideje o Njemu zasnovala na mitovima o paganskim bogovima iz različitih kultura.

---

[21] N.T. Wright, *The Resurrection of the Son of God* (Minneapolis, MN: Fortress Press, 2003), 608.

Iako je popularizovan u filmovima poput *Bog kojeg nije bilo (The God Who Wasn't There), Zeitgeist* i *Religulous*, stav kopiranja praktično nema podršku među naučnicima, bilo kritičnim ili skeptičnim.[22] Istoričari su gotovo jednoglasni u svom uvjerenju da je Isus iz Nazareta zaista živio u prvom vijeku nove ere i da je istorijska ličnost koja stoji iza hrišćanstva.

Ove argumente je ranije promovisao bivši anglikanski sveštenik i profesor grčkog i Novog zavjeta na Univerzitetu u Torontu. U svojoj knjizi *„Paganski Hrist"*, Tom Harpur je svoje ideje crpio od pisaca iz devetnaestog i dvadesetog vijeka, Alvina Bojda Kuna, Godfrija Higinsa i Džeralda Masija, koji su promovisali ideju da gotovo sve glavne ideje hrišćanstva i judaizma potiču iz egipatske religije.

Istraživanje V. Varda Gaskea o ovim ljudima baca svjetlo na vrstu „učenja" s kojom se ovdje suočavamo. Uzmite u obzir činjenicu da je Harpur identifikovao Kuna kao „egiptologa" koji je „jedan od najvećih genija

[22] Geri Habermas je citirao dva ateistička naučnika koji su doveli u pitanje da li je Isus bio stvarna osoba: Dž.A. Velsa i filozofa Majkla Martina. Vidi: Gary R. Habermas, *Historical Jesus: Ancient Evidence for the Life of Christ*, (Joplin, MO: College Press Publishing Company, 1996), 27–45. Nakon što je ispitao tvrdnje ovih ljudi, Habermas je izjavio: „Vidjeli smo da se ovi pokušaji gotovo na svakom koraku opovrgavaju ranim svjedočanstvima i svjedočenjima očevidaca koje su predstavili Pavle i drugi, kao i ranim datiranjem Evanđelja" (str. 45).

dvadesetog vijeka“ i čovjeka koji „nadmašuje sve ostale u novijoj istoriji po intelektu i razumijevanju svjetskih religija“. U stvarnosti, Kun je bio profesor jezika u srednjoj školi, a ni Kun, ni Higins, ni Masi se ne pojavljuju u knjizi *„Ko je bio ko u egiptologiji“* niti u Pratovoj iscrpnoj bibliografiji o drevnom Egiptu. Jednostavno rečeno, ovi ljudi ni na koji način nisu priznati kao stručnjaci za drevni Egipat, a ipak njihove ideje promovišu ateisti koji namjeravaju promovisati mit o Mesiji koji je kopiran.

Ako su istinite, ove tvrdnje bi zadale značajan udarac hrišćanskoj vjeri jer bi dovele u ozbiljno pitanje istoričnost Isusovog života i djelovanja. Što je još važnije, ako su rani hrišćani jednostavno kopirali svoje ideje o raspeću i uskrsnuću Isusa iz paganskih vjerovanja, onda bi poruka evanđelja bila potkopana i mi bismo i dalje bili u svojim grijesima. Ipak, jednostavno nema opravdanja za scenarije kopiranja.

PAGANSKI HRISTOSI

Nema manjka dezinformacija od „mitera“ o ovoj temi. Mogla bi se napisati cijela knjiga koja bi se suprotstavila lažnim učenjima koja Isusa porede s drugim drevnim ličnostima. Ovi takozvani „spasitelji“ rijetko su, ako ikada, smatrani spasiteljima, iako su mnogi smatrani bogovima, dok su drugi smatrani čudotvorcima ili mađioničarima. Ispitajmo jednu od ovih osoba kako bismo

vidjeli ima li ikakve vrijednosti u tvrdnjama iz *Zeitgeist* filma. Nema potrebe za dodatnom kritikom *Religulousa* jer je Bil Maher jednostavno kopirao svoje tvrdnje iz *Zeitgeista*. Takođe, ispitivanje svih tvrdnji postalo bi nevjerovatno suvišno jer se mnoge tvrdnje ponavljaju za svaku figuru „spasitelja“.

U *Zeitgeistu* se iznose sledeće tvrdnje o egipatskom bogu Horusu:

- Rođen je od djevice po imenu Izida Meri (Marija?) 25. decembra.
- Njegovo rođenje je obilježeno zvijezdom na istoku.
- Kao bebu su ga obožavala tri kralja.
- Bio je učitelj sa 12 godina.
- Krstio ga je „Anup Krstitelj“, kojem je potom odrubljena glava.
- Horus je započeo svoju službu u 30. godini života.
- Imao je 12 učenika i činio je čuda.
- Bio je poznat kao „Jagnje Božije“ i „Svjetlo“.
- Bio je razapet na krstu i ležao je mrtav tri dana prije nego što je uskrsnuo.

Postoje li ikakvi čvrsti dokazi za ove tvrdnje? Apsolutno ne! U stvari, postoje dobri razlozi za odbacivanje svake pojedinačne tačke, bilo zato što je očigledno lažna ili zato što, u mnogim slučajevima, čak i da je tvrdnja

tačna, ne bi ni na koji način uticala na hrišćanstvo jer se ta ideja čak ni ne nalazi u Svetom pismu.

Prvo, ne postoji zapis o tome da je Horus rođen 25. decembra. Umjesto toga, jedini izvor koji daje datum njegovog rođenja stavlja ga na 31. dan mjeseca Khoiak, što otprilike odgovara našem mjesecu novembru. Čak i da je Horus rođen 25. decembra, to bi bilo nebitno jer Biblija nikada ne kaže da je to datum rođenja Hrista, a prema najboljoj procjeni na osnovu podataka iz Svetog pisma, Isus je rođen polovinom septembra. Ovdje moramo naglasiti da je municiju skepticima uveliko obezbijedila tradicionalna crkva u Rimskom carstvu i kasnije kroz Srednji vijek paganizacijom hrišćanstva, u prvom redu: i) pretvaranjem značajnih paganskih praznika (npr. Božića) u „hrišćanske“; ii) razvojem dogme o trojstvu (koncept pozajmljen iz paganizma) te uzdizanjem Isusa na nivo Boga; iii) zamjenom izvornog dana odmora – subote – paganskim danom sunca (nedjeljom).

Drugo, ne postoji nijedan drevni zapis u kojem se Izida zove Marija, niti je ikada prikazana kao djevica u vrijeme Horusovog rođenja. Ne postoji nikakav zapis o zvijezdi koja se diže na istoku prilikom njegovog rođenja, niti bilo koji drevni zapis pokazuje da su mu se divila tri kralja. Još jednom vidimo popis nebitnih detalja, što pokazuje da tvorci ovih laži o vezama s Horusom nisu pažljivo pročitali Bibliju. Čak i da su tri kralja posjetila malog Horusa, to bi bilo nebitno. Biblija navodi da su

mudraci, a ne kraljevi, posjetili Isusa neko vrijeme nakon njegovog rođenja, i ne govori nam koliko ih je putovalo.

Treće, nijedan egipatski zapis ne spominje Horusa kao učitelja u dobi od 12 godina, a sigurno ne postoji zapis o nekome po imenu Anup Krstitelj koji je kasnije izgubio glavu. U stvari, nikada se ne spominje Horusovo krštenje. Iako je imao neke sledbenike, nema naznaka da je imao odabranu grupu od 12 ljudi.

Četvrto, Horus nikada nije bio nazvan „Jagnje Božije" ili „Svjetlost". Međutim, imao je neke titule, kao što su Veliki Bog, Poglavar Sila, Gospodar Neba i Osvetnik svog Oca.[23]

Konačno, Horus sigurno nije razapet. To bi bilo teško jer prvi spisi o njemu potiču iz perioda od preko hiljadu godina prije nego što je raspeće uopšte izmišljeno. Kao što nije razapet, Horus sigurno nikada nije uskrsnuo iz mrtvih kao Isus.

Miteri su iznosili slične argumente o mnogim drugim bogovima ili „spasiteljima", uključujući Mitru, Zoroastera, Budu, Krišnu, Ozirisa, Dionisa i Atusa. Pa ipak, uprkos njihovim najboljim naporima, drevni zapisi o ovim osobama imaju vrlo malo zajedničkog s Isusom, a u nekim slučajevima, nekoliko sličnosti u detaljima pojavilo

[23] J.P. Holding, "Pagan Christ, Egyptian Front: Horus, Osiris," in J.P. Holding, ed., *Shattering the Christ Myth: Did Jesus Not Exist?* (Longview, FL: Xulon Press, 2008), 224.

se tek nakon uticaja hrišćanskih misionara.

Činjenica je da hrišćansko vjerovanje u Isusovo uskrsnuće nije posuđeno ni od jedne grupe ljudi. U mnogim od ovih „imitatorskih" tvrdnji, uobičajeno pagansko vjerovanje o godišnjem umiranju i uskrsnuću boga koji simbolizuje promjenu godišnjih doba apsurdno se predstavlja kao paralela s fizičkom smrću i fizičkim Isusovim uskrsnućem. Kao što je Rajt sarkastično primijetio: „Kada je Pavle propovijedao u Atini, niko nije rekao: 'Ah, da, nova verzija Ozirisa i slično.'"[24]

Biblijsko učenje nije posuđivalo od Grka. Pojam tjelesnog uskrsnuća bio je odvratan ovim ljudima jer su materijalni svijet smatrali zlim. Kao takav, zašto bi iko želio da prođe kroz fizičko uskrsnuće?[25] To je jedan od razloga zašto je Pavle proveo toliko vremena objašnjavajući fizičku prirodu opšteg uskrsnuća Korinćanima (1. Korinćanima 15). Konačno, hrišćansko vjerovanje u Hristovo uskrsnuće nije čak ni posuđivalo od popularnih jevrejskih vjerovanja tog vremena, koja su učila o budućem tjelesnom uskrsnuću svih ljudi (Danilo 12:2), kao što je naznačeno Martinim odgovoru Isusu u Jovanu 11:24.[26]

---

[24] Wright, *Resurrection*, 80–81.

[25] Ibid., 38–39.

[26] Iako Stari savez sadrži proročanstva o uskrsnuću Mesije (Psalam 16:10; Isaija 53:8-12), Jevreji nisu pravilno razumjeli detalje ovih odlomaka. Takođe, neka učenja o Mesiji implicirala su uskrsnuće, poput ideje da će imati vječno sveštenstvo (Psalam 110:4; ref.

MASOVNE HALUCINACIJE

Jedan od nepogrešivih dokaza Hristovog uskrsnuća je činjenica da se On više puta pojavljivao ljudima nakon što je raspet. Kao što je prethodno pokazano, velika većina istoričara prihvata kao činjenicu da su učenici vjerovali da im se Isus ukazao, što je dovelo do njihovih smjelih proglašenja da je uskrsnuo iz mrtvih. Unutar biblijskog svjetonazora, očigledno objašnjenje za ova pojavljivanja je upravo ono što Biblija navodi – Isus je umro, bio sahranjen, a zatim uskrsnuo (1. Korinćanima 15:3-8). Međutim, ovaj zaključak ne odgovara liberalnim teolozima i drugim skepticima i kritičarima zbog očiglednih implikacija. To jest, ako je Isus uskrsnuo iz mrtvih kako je predvidio, onda bi ovaj događaj potvrdio Njegova učenja, a to je neprihvatljivo za one koji ne žele vjerovati u Boga i Hrista.

Kroz istoriju, pojedinci su doživljavali halucinacije, što znači da su percipirali nekoga ili nešto kao prisutno iako ta osoba ili stvar objektivno nije bila prisutna. Halucinacije su česte među određenim vrstama korisnika droga i među onima koji tuguju zbog gubitka voljene osobe. Učenici su svakako tugovali zbog Hristove smrti, pa su kritički teolozi tvrdili da su učenici možda jednostavno doživjeli halucinacije Isusa, što ih je navelo na

---

Jevrejima 7:25) i da će se fizički vratiti na zemlju (Zaharija 12:10; 14:4; ref. Djela apostolska 1:11).

zaključak da je On uskrsnuo iz mrtvih. Ovu teoriju, ili neku njenu varijaciju, zapravo su predložili brojni kritički nastrojeni naučnici i trenutno je njihovo vodeće alternativno objašnjenje Uskrsnuća.

Majkl Gulder (1927–2010) bio je liberalni biblijski naučnik koji Petrovo razoreno psihološko i emocionalno stanje nakon Isusovog raspeća smatra osnovom za halucinacije izazvane tugom. Zatim je ostalim učenicima ispričao o ovom događaju, a oni su podijelili grupnu deluziju, sličnu nekim od navodnih viđenja Marije ili NLO-a.

Ateista Gerd Lideman (rođen 1946.) promovisao je sličnu ideju. Nakon što je doživio halucinaciju Isusa koja je proizašla iz njegove mentalne muke, Petar je obavijestio ostale učenike, koji su potom podijelili grupnu halucinaciju. Lidemanova pristranost protiv natprirodnih aktivnosti je pokretačka snaga u njegovom tumačenju podataka. Izjavio je da je besmisleno vjerovati da je Isus fizički uskrsnuo iz mrtvih jer bi se moralo vjerovati da se raspadajući leš, već hladan i bez krvi u mozgu, može ponovo oživjeti.[27]

Iako je istina da su mnogi ljudi pogođeni tugom skloni halucinacijama, postoje brojni problemi s ovim objašnjenjima u vezi s pojavljivanjem Isusa. Što se tiče

[27] Gerd Lüdemann, "Opening Statement," in Paul Copan and Ronald Tacelli, eds. *Jesus' Resurrection: Fact or Figment?* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2000), 45.

halucinacija danas, samo mali postotak se može opisati kao živopisan, a one su češće među ženama i starijim osobama. Osim toga, u suštini ne postoji podrška za ideju grupne halucinacije.[28] Pa ipak, ovi kritičari tvrde da je velika grupa mlađih muškaraca imala zajedničku živopisnu halucinaciju Isusa.

Henri Moris je ispravno ukazao na neke od apsurdnosti ovog stava.

„Takve halucinacije, ako su to zaista bile, prilično su jedinstvene i trebale bi zahtijevati pažljivo psihološko ispitivanje. Njih [navodne halucinacije učenika] je doživio znatan broj različitih pojedinaca, svi su vidjeli istu viziju, ali u različitim grupama, u različito vrijeme, i u zatvorenom i na otvorenom, na vrhu brda, uz cestu, uz obalu jezera i na drugim mjestima. Štaviše, oni uopšte nisu tražili Isusa. Nekoliko puta ga isprva nisu prepoznali, a barem jednom su zapravo vjerovali da je to duh dok ih nije uvjerio u suprotno. Pozvao ih je da ga dodirnu i oni su prepoznali rane na Njegovim rukama (Jovan 20:27; Luka 24:39). Gledali su Ga kako jede s njima (Luka 24:41–43). Jednom prilikom, preko 500 različitih ljudi ga je vidjelo istovremeno (1. Korinćanima 15:6), od kojih je većina još uvijek bila živa u vrijeme kada su se

[28] Michael R. Licona, *The Resurrection of Jesus: A New Historiographical Approach* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2010), 483–484.

dokazi koristili."[29]

Još više problema postoji za ovo popularno skeptično gledište. Kako objasniti pojavu Isusa Pavlu na putu za Damask? Sigurno Pavle nije tugovao zbog Isusove smrti. On je revno progonio Hristove sledbenike i „bio ispunjen prijetnjom i silnom željom da pobije Gospodnje učenike" (Djela 9:1). Nije bio u stanju uma da doživi halucinaciju Isusa, posebno onu koja bi tako drastično promijenila njegov život. Pa ipak, Pavlovo iskustvo je jedan od pet ključnih dokaza, što znači da je dobro potkrijepljeno i prihvaćeno od strane velike većine naučnika na tu temu.

Među ključnim dokazima su i prazan grob i Jakovljevo obraćenje zbog Isusovog pojavljivanja nakon uskrsnuća. Teorija masovnih halucinacija ne može objasniti prazan grob bez pozivanja na drugu vrlo nevjerovatnu teoriju, kao što je teorija o ponovnom sahranjivanju ili ukradenom tijelu. Niti pogled na halucinacije može objasniti Jakovljevo obraćenje. Dok je Jakov možda tugovao zbog gubitka svog polubrata, Isusova smrt bi potvrdila njegov skeptični stav o Gospodnjoj tvrdnji da je Spasitelj. Tek nakon što je vidio uskrslog Gospoda, Jakov je počeo vjerovati u Isusa kao jevrejskog Mesiju.[30]

---

[29] Henry Morris, *Many Infallible Proofs* (Green Forest, AR: Master Books, 1996), 103.

[30] Kao što je objašnjeno u prethodnom dijelu, Sveto pismo ne navodi eksplicitno da se Jakov preobratio nakon što je vidio Hrista. Međutim,

Čak je i nehrišćanin Pinčas Lapid odbacio teoriju halucinacija. Nakon što je ispitao različite tvrdnje, napisao je: „Ako bi se poražena i depresivna grupa učenika preko noći mogla pretvoriti u pobjednički pokret vjere, zasnovan samo na autosugestiji ili samoobmani – bez temeljnog iskustva vjere – onda bi to bilo mnogo veće čudo od samog uskrsnuća.“[31]

Lapid je u pravu. Dakle, poznata izreka Dejvida Hjuma (skeptičnog filozofa iz osamnaestog vijeka) protiv čuda može se okrenuti protiv skeptika. Hjum je tvrdio da mudrac „srazmjerno pripisuje svoja uvjerenja dokazima“,[32] pa je mislio da će dokazi uvijek favorizovati naturalističko objašnjenje u odnosu na natprirodno. Pa ipak, u ovom slučaju, bilo bi daleko veće čudo da cijele grupe ljudi u različitim mentalnim stanjima prođu kroz zajedničke halucinacije u različitim prilikama, na različitim

---

većina naučnika se slaže da se njegovo preobraženje dogodilo kada je vidio uskrslog Spasitelja (ili, sa kritičke tačke gledišta, kada je vjerovao da je svjedok uskrslog Hrista). Biblija otkriva da je Jakov odbacio Hristove tvrdnje prije raspeća (Jovan 7:5), a samo nekoliko sedmica nakon Isusove smrti, Jakov se ubraja među vjernike u gornjoj sobi (Djela 1:14). Šta se dogodilo između ova dva događaja? Pavle je rekao Korinćanima da se Isus ukazao Jakovu živ i zdrav nakon što je ubijen i sahranjen (1. Korinćanima 15:7).

[31] Pinchas Lapide, *The Resurrection of Jesus: A Jewish Perspective*, 126).

[32] David Hume, *An Enquiry concerning Human Understanding* (Oxford, 2nd edition, 1902 reprint of 1777 posthumous edition), § 87.

mjestima i iz različitih razloga.[33]

VIZIJE

Postoje dva dijela ovog gledišta. U mnogim aspektima, hipoteza o naturalističkom viđenju slična je gledištu o masovnim halucinacijama i pati od istih nedostataka. Hipoteza o natprirodnom viđenju razlikuje se po tome što i dalje prihvata čudesno objašnjenje događaja. U suštini, ovo gledište tvrdi da se Isus duhovno uzdigao na nebo, ostavljajući svoje tijelo u grobnici. S neba, Isus je koristio nešto slično mentalnoj telepatiji da prenese slike sebe svojim učenicima na zemlji. Ove vizije su bile

[33] Skeptik može tvrditi da bilo koje naturalističko objašnjenje, bez obzira koliko apsurdno bilo, uvijek nadmašuje natprirodno objašnjenje, ali to otkriva više o antinatprirodnoj pristranosti osobe nego o dokazima. Što se tiče Isusovog uskrsnuća, postoje jaki istorijski dokazi da je Isus umro i ponovo viđen živ. Također, ne postoje poznati primjeri masovnih halucinacija ili masovnih vizija, ali neki od očevidaca uskrslog Spasitelja već su vidjeli najmanje tri osobe uskrsnule iz mrtvih (Luka 7:11–15; 8:49–56; Jovan 11:37–44). Nadalje, Hjumova tvrdnja ignoriše činjenicu da su milioni ljudi kroz istoriju tvrdili da su svjedočili čudu. Craig S. Keener, *Miracles: The Credibility of the New Testament Accounts*, volume 1 (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2011), 2. Gajzler je pokazao da u najboljem slučaju neiskreno pokušava definisati čuda kao nepostojeća, a da se čak ne ispitaju dokazi za ili protiv njih. Hjumov argument zapravo dokazuje previše, jer ako bismo ga slijedili, morali bismo odbaciti pojavu svakog rijetkog događaja. Norman L. Geisler, *Miracles and the Modern Mind: A Defense of Biblical Miracles* (Grand Rapids, MI: Baker, 1992), 30.

toliko žive da su učenici pretpostavili da zapravo vide uskrslo Isusovo tijelo. Ovaj stav se naziva i teorijom telegrama ili telegrafa.[34]

Kao i kod svakog od ovih alternativnih gledišta, tvrdnja da su učenici zamijenili Isusove vizije za tjelesno uskrsnuće je ozbiljno pogrešna. Međutim, ona se bolje bavi istorijskim činjenicama od većine ovih gledišta, tako da su djelovi ovog gledišta uvjerljivi. Na primjer, nekoliko ranih hrišćana je zaista doživjelo natprirodne vizije: Stefan (Djela 7:55-56), Petar (Djela 10), Pavle (Djela 16:9; 18:9) i Jovan (praktično cijela knjiga Otkrivenja). Ali mogu li se ove vrste vizija zaista pomiješati s fizičkim pojavama opisanim u Evanđeljima i Djelima 1?

Ne, hipoteza o vizijama ne može objasniti mnoge istorijske činjenice. Ona ne objašnjava adekvatno nekoliko grupnih pojavljivanja. Po svojoj prirodi, vizije su individualizovani događaji, tako da nisu zajednička iskustva. Pa ipak, Biblija bilježi da se Isus pojavljivao grupama ljudi u nekoliko navrata (Luka 24:36; Jovan 20:26–29; 21:1), uključujući i pojavljivanje pred više od 500 ljudi odjednom (1. Korinćanima 15:6).

Ali mora se napraviti razlika između objektivnih i

[34] John Ankerberg and John Weldon, *Handbook of Biblical Evidences*, (Eugene, OR: Harvest House, 1997), 113. Mogu postojati i druga objašnjenja o tome kako ili zašto su učenici doživjeli ove vizije, ali ova alternativna gledišta nailaze na iste probleme kao i ono opisano ovdje.

subjektivnih vizija.[35] Objektivna vizija se javlja kada se ne koriste prirodna čula, ali objekt koji se „vidi“ je stvaran, a ne imaginaran. Stefanovo iskustvo viđenja Isusa s desne strane Boga može biti primjer objektivne vizije. Ako neko tvrdi da su učenici imali objektivne vizije Isusa, onda bi priznao da je Isus uskrsnuo iz mrtvih jer je objekt koji se vidi stvaran. Posljedično, objektivna vizija je neprihvatljiva za skeptike.

Subjektivna vizija je specifična vrsta sna ili halucinacije po tome što ima religijsku temu. Ipak, ona je i dalje jednostavno „proizvod našeg uma i nema uzrok ili stvarnost izvan našeg uma.“[36] Kao takva, hipoteza o subjektivnoj viziji ima iste probleme kao i gore spomenuti prijedlozi o halucinacijama.

Nadalje, hipoteza o viziji (bilo objektivnoj ili subjektivnoj) ne uzima u obzir prazan grob, tako da se pristalice ovog stava moraju oslanjati na druge neodržive stavove koji tvrde da je neko pomjerio Hristovo tijelo ili da su svi otišli na pogrešan grob. Dodavanje ovih neodrživih stavova mješavini ni na koji način ne jača ovaj stav – značajno slabi slučaj.

Konačno, ovo gledište ne obuhvata adekvatno obraćenja Jakova i Pavla. Na primjer, zagovornici ovog stava

---

[35] Gary Habermas and Michael Licona, *The Case for the Resurrection of Jesus* (Grand Rapids, MI: Kregel Publications, 2004), 111–112.
[36] Ibid., 112.

često tvrde da je Pavle imao viziju Isusa na putu za Damask. Međutim, ovaj izvještaj nam govori da su Pavlovi saputnici vidjeli svjetlo (Djela 22:9) i čuli glas (Djela 9:7).[37] Vizije, poput snova i halucinacija, nisu zajednička iskustva. Da, više ljudi može imati vizije i snove, ali ne dijele isto iskustvo. Dakle, Pavlov susret sa uskrslim Hristom ne može se objasniti pozivanjem na hipotezu o viziji.[38]

---

[37] Očigledna kontradikcija se nalazi u tri Pavlova izvještaja o obraćenju u Djelima apostolskim 9, 22 i 26. Djela apostolska 9:7 navode da su Pavlovi pratioci čuli glas, ali nisu nikoga vidjeli. Djela apostolska 22:9 otkrivaju da Pavlovi pratioci nisu „čuli glas Onoga koji je govorio" Pavlu. Riječ prevedena kao „čuti" (grčki, *akouō*) Luka koristi 153 puta. Većinom se odnosi na slušanje, ali u više od trećine svojih pojavljivanja (57 puta) odnosi se na slušanje s namjerom da se razumije. Kao savremeni primjer, mnoge žene znaju da njihov muž ili djeca mogu čuti njihov glas, ali da zapravo ne slušaju. Dakle, Pavlovi pratioci su čuli glas, ali nisu razumjeli šta se govori. Licona, *The Resurrection of Jesus*, 387–388.

[38] Istina je da je Pavle rekao kralju Agripi da nije „neposlušan nebeskoj viziji" (Djela 26:19). Međutim, ovo ne treba shvatiti kao dokaz da Pavle nije vjerovao da je zapravo vidio uskrslog Spasitelja. Prva Korinćanima 15 jasno daje do znanja da je Pavle vjerovao u tjelesno uskrsnuće Hristovo i da je vidio Spasitelja. Osim toga, Luka je zabilježio Pavlov govor Agripi, a i on je čvrsto vjerovao u tjelesno uskrsnuće. Na drugim mjestima Luka opisuje grob kao prazan osim grobnih haljina (Luka 24:3, 12), da je Isus tvrdio da ima „meso i kosti" (Luka 24:39) i da Hristovo tijelo nije vidjelo truljenje u grobu (Djela 2:27, 31). Likona je ispitao svaku upotrebu grčke riječi prevedene kao „vizija" u Lukinim i Pavlovim spisima i pokazao da postoji mnogo dvosmislenosti u upotrebi ove riječi, tako da bi bilo

Iako su u mnogim aspektima bolji od drugih skeptičnih i kritičkih stavova koji pokušavaju da se bave istorijskim podacima, stavovi o halucinacijama i vizijama ne mogu objasniti sve ključne dokaze. Niti mogu pravilno objasniti obraćenja Pavla i Jakova, niti imaju adekvatno objašnjenje za prazan grob. Stoga se moraju oslanjati na jedan od nevjerovatnih scenarija koji uključuju premještanje Hristovog tijela.

PSI SU POJELI TIJELO

Umjesto da konkretno osporavaju izvještaje o uskrsnuću u Svetom pismu, neki su osporili izvještaje o Isusovom sahranjivanju. Ovaj potez u suštini izbjegava pitanje da li je Isus uskrsnuo u proslavljenom tijelu. Džon Dominik Krosan tvrdio je da je, budući da je Isus razapet, Njegovo tijelo ili ostavljeno na krstu da ga rastrgnu divlje zvijeri ili zakopano u plitkom grobu da ga prožderu psi. U vezi s Hristovim tijelom, Krosan je napisao: „Do uskršnjeg jutra, oni kojima je bilo stalo nisu znali gdje je, a oni koji su znali nisu marili. Zašto bi se čak i sami vojnici sjećali smrti i uništenja nikoga?“[39]

Krosanova pretpostavka je puna problema. Prvo, to je argument iz tišine jer on nema nijedan drevni izvor

nerazumno koristiti u pokušaju da se podrži hipoteza o viziji. Licona, *The Resurrection of Jesus*, 329–333.

[39] John Dominic Crossan, *Jesus: A Revolutionary Biography* (New York, NY: HarperCollins, 1995), 158.

koji bi podržao njegov stav. Navođenje onoga što je on vjerovao da se normalno događalo žrtvama raspeća ne garantuje da je Isus dobio isti tretman. Ono što Krosan navodi su slučajevi kada su tijela žrtava raspeća ostavljana na krstovima kao upozorenje svima koji bi mogli prelaziti Rim. Međutim, on ne priznaje da su se ovi slučajevi obično događali u „vremenima akutne krize, kada su rimski vojni oficiri bili pozivani da stabilizuju situacije koje su izmakle kontroli“.[40] Rim je svakako imao prerogativ da ostavlja tijela na krstovima, ali su često dozvoljavali da budu sahranjena.[41]

Drugo, suprotno Krosanovom ponižavajućem komentaru, Isus nije bio „niko“. Njegovo propovijedanje i činjenje čuda privukli su pažnju hiljada ljudi širom Izraela, uključujući i jevrejske vlasti, koje su bile prilično zainteresovane da se uvjere da je Njegovo mrtvo tijelo sigurno sahranjeno (Matej 27:62–66).

Treće, Njegova smrt imala je dubok uticaj na vojnike na krstu koji su izjavili: „Ovaj je zaista bio Sin Božji!“ (Matej 27:54; Marko 15:39). Iako bi Krosan odbacio ovu izjavu, on ne može tako olako otpisati dokaze da je Isus zaista sahranjen u grobnici Josifa iz

[40] Byron R. McCane, “Where No One Had Yet Been Laid”: The Shame of Jesus’ Burial, in Bruce D. Chilton and Craig A. Evans, editors, *Authenticating the Activities of Jesus*, (Boston, MA: Brill, 1998), 434.
[41] Ibid., 435–436.

Arimateje (bogatog čovjeka i člana Jevrejskog vijeća) jer prihvata da istorijski dokazi pokazuju da je Isus umro raspećem. Mnogi od ovih istih dokumenata tvrde da je Isus sahranjen u Josifovoj grobnici, a nisu pronađeni suprotni izvještaji. Najraniji spomen Hristovog sahranjivanja nalazi se u 1. Korinćanima 15:4 i svako od četiri Evanđelja potvrđuje da je sahranjen u Josifovoj grobnici. Ovaj argument savršeno ilustruje Krosanovu sklonost da bira u koje djelove Svetog pisma želi vjerovati, a koje namjerno odbacuje.

Četvrto, jedan od najjačih kriterija istoričara za prihvatanje svjedočanstva kao legitimnog jeste postojanje izjave neprijatelja. To jest, da li nečiji neprijatelji priznaju događaje o kojima je riječ? U ovom slučaju, kaže se da su jevrejske vlasti podmitile rimske vojnike da prijave da su Hristovi učenici ukrali tijelo. Istina je da je Matej jedini biblijski pisac koji spominje ovu ideju, ali ona se i dalje propovijedala sledeća dva vijeka. U svom Dijalogu sa Trifonom, Justin Mučenik (100–165. godine nove ere) govorio je o tome da se ovo učenje propagiralo u njegovo vrijeme.

„...ipak ne samo da se niste pokajali nakon što ste saznali da je On uskrsnuo iz mrtvih, nego ste, kao što sam već rekao, poslali odabrane i rukopoložene ljude po cijelom svijetu da objavljuju da je bezbožna i bezakonička jeres proizašla od jednog Isusa, galilejskog varalice, kojeg smo razapeli, ali su ga njegovi učenici noću

ukrali iz groba, gdje je bio položen kada je skinut s krsta, a sada obmanjujete ljude tvrdeći da je uskrsnuo iz mrtvih i uzašao na nebo.“[42]

Nekoliko decenija kasnije, Tertulijan (160–225. godine nove ere) je priznao da se ova laž još uvijek koristila u njegovo vrijeme.[43]

Krosanov stav nema istorijsku podršku i on ignoriše sve dokaze koji su suprotni njegovom stavu. Pa ipak, postoje jaki istorijski razlozi za vjerovanje da je Isus zaista sahranjen u Josifovoj grobnici. Nadalje, ova ideja mora zavisiti od drugih nerazumnih scenarija kako bi se objasnila Hristova ukazanja preko 500 ljudi. Kao takva, ideja da su psi ili druge divlje životinje jele Gospodovo tijelo je bez ikakve osnove.

PONOVNO SAHRANJIVANJE

Antihrišćanski dokument pod nazivom *Toledot Jesu* sugeriše da je Isus prvobitno sahranjen u Josifovoj grobnici. Ali kada je vrtlar po imenu Juda čuo za planove

---

[42] Justin Martyr, *Dialogue with Trypho*, chapter 108, cited in Philip Schaff, vol. 1, *The Ante-Nicene Fathers*, electronic ed. (Garland, TX: Galaxie Software, 2000).

[43] Tertullian, *De Spectaculis*, chapter 30, cited in Philip Schaff, vol. 3, *The Ante-Nicene Fathers*, electronic ed. (Garland, TX: Galaxie Software, 2000). Parafrazirajući svoje savremenike koji su ismijavali Isusa, Tertulijan je napisao: „Ovo je onaj koga su njegovi učenici tajno ukrali, da se kaže da je uskrsnuo, ili da je vrtlar razmišljao, da se njegovim salatama nije naudilo mnoštvo posjetilaca!“

učenika da ukradu Isusovo tijelo, izvadio je tijelo iz grobnice i sahranio ga u drugoj grobnici. Obavijestio je jevrejske vođe i prodao im tijelo za 30 srebrnjaka. Hristovo tijelo je zatim vučeno ulicama Jerusalima.[44]

Ovaj dokument bi bio donekle uznemirujući za mnoge hrišćane da je iz prvog vijeka, ali nijedan naučnik ne smješta njegov izvorni materijal ranije od četvrtog vijeka, a vjerovatno nije napisan sve do desetog vijeka. Jevrejski naučnici su uglavnom odbacili i ovu knjigu jer je njen sadržaj vrlo uvredljiv, a tradicionalno su naučavali drugačije gledište. I kao i druga gledišta koja se kritikuju u ovom radu, ne pruža nikakvo objašnjenje za ukazanja uskrslog Gospoda učenicima, Jakovu i Pavlu.

PLJAČKAŠI GROBOVA

Ateista Ričard Karier promovisao je nekoliko alternativa uskrsnuću, uključujući ideju da je Isusovo tijelo ukradeno iz grobnice. On žuri dodati da njegov esej „pokazuje vjerovatnoću (ali nipošto sigurnost) hipoteze da je Isusovo tijelo ukradeno.“[45] Karier zapravo ne insistira na konkretnom krivcu za takvu krađu. U suštini, on iznosi jedan argument iz tišine za drugim u nastojanju da

[44] Gary Habermas, *The Historical Jesus: Ancient Evidence for the Life of Christ* (Joplin, MO: College Press, 1996), 205.
[45] Richard Carrier, “The Plausibility of Theft,” in Robert M. Price and Jeffery Jay Lowder, editors, *The Empty Tomb: Jesus Beyond the Grave* (Amherst, NY: Prometheus Books, 2005), 349.

tvrdi da je hipoteza izvodljiva. Čak ide toliko daleko da sugeriše da je izvještaj o uskrsnuću u Mateju jednostavno „književno preoblikovanje“ Danila u lavljoj jami.[46]

Pored činjenice da ne postoji ni trunka istorijskog dokaza za Karierovu pretpostavku, postoje i druge poteškoće koje treba savladati. Da li je iko imao motiv da ukrade tijelo? Kao što ćemo vidjeti, učenici se ne mogu optužiti za ovu krađu. Jevrejski i rimski vođe sigurno ne bi ukrali tijelo, a da ga kasnije ne otkriju kako bi ugušili hrišćansko propovijedanje, niti je iko od njih ikada iznio takvu tvrdnju. Karierova ideja je da bi okultisti bili zainteresovani za uzimanje lobanje svetog čovjeka kako bi obavljali svoje rituale. Međutim, nije poznato da je ova praksa postojala u Judeji, a takvi lopovi ne bi odvojili vrijeme da odmotaju tijelo iz grobnih zavoja i ukradu cijelo tijelo kada su navodno samo željeli mali dio njega.[47]

Još jedna poteškoća s idejom krađe je ta što su grobnicu čuvali vojnici, tako da bi lopov morao nekako izvršiti svoju krađu, a da ga ne primijete ljudi koji su pazili da niko ne ukrade tijelo. Karier se poziva na Matej 27:62 kako bi istakao da straža nije postavljena sve do dana nakon što je Isus sahranjen, tako da bi „cijela noć i dio jutra još uvijek bili dostupni da se nečuvano tijelo

[46] Ibid., 362.
[47] J.P. Holding, *The Impossible Faith: Why Christianity Succeeded When It Should Have Failed* (Longwood, FL: Xulon Press, 2007), 104.

ukrade.“[48] Iako je ovo tačno, vrlo je malo vjerovatno da se vojnici koji su „otišli i osigurali grobnicu [i zapečatili] kamen“ (Matej 27:66) nisu uvjerili da je tijelo još uvijek na mjestu – zato su bili posebno dodijeljeni grobnici.

Karierova hipoteza zasniva se na nevjerovatno nesposobnoj grupi vojnika. Matej izvještava da su se vojnici, nakon što se Isus pojavio ženama, vratili u Jerusalim i izvijestili glavne sveštenike „o svemu što se dogodilo“ (Matej 28:11) – grobnica je sada bila prazna. Ali ovo postavlja neka očigledna pitanja. Ako se krađa dogodila prije nego što su stražari bili postavljeni kod grobnice, zašto je masivni kamen sada otkotrljan? Kamen je težio procijenjenih preko hiljadu kilograma, a Josif i Nikodim su ga otkotrljali niz padinu kako bi zapečatili grobnicu nakon što su unutra stavili Isusovo tijelo (Jovan 19:38–42).[49] Nadalje, jesu li vojnici bili toliko nesposobni da su dozvolili nekome da se provuče pored njih i provali? Jesu li vojnici iznenada odlučili slomiti carev pečat i dvaput provjeriti je li Hristovo tijelo još uvijek u grobnici? Ne, kada su osiguravali grobnicu, sigurno bi se uvjerili da je tijelo prisutno. Čak i da nisu, ne postoji legitiman način (osim biblijskog razloga) da se objasni zašto je grobnica otvorena tokom njihove straže.

---

[48] Carrier, “Plausibility,” 358.

[49] Josh McDowell, *A Ready Defense* (Nashville, TN: Thomas Nelson, 1992), 226.

Čak i kada bismo ovom apsurdnom scenariju dali ikakvu vjerodostojnost, on bi samo objasnio zašto je grobnica bila prazna. Hipoteza o ukradenom tijelu mora se oslanjati na druge nevjerovatne ili nemoguće stavove, poput teorija masovnih halucinacija ili vizija, kako bi objasnila svjedočanstva očevidaca učenika da su vidjeli uskrslog Gospoda, kao i obraćenja Jakova i Pavla. Također moraju pružiti adekvatno objašnjenje zašto su se učenici iznenada preobrazili u neustrašive propovjednike evanđelja. Ali ovi skeptici nastavljaju promovisati dalekosežne hipoteze bez istorijske podrške u svojim nastojanjima da opravdaju svoje odbijanje da priznaju istinu o Gospodovom uskrsnuću.

UČENICI SU UKRALI TIJELO

Kao što je ranije spomenuto, Justin Mučenik i Tertulijan izvijestili su da je uobičajeni jevrejski argument protiv uskrsnuća bio da su učenici ukrali Isusovo tijelo , a zatim proglasili da je uskrsnuo iz mrtvih. Evanđelje po Mateju također bilježi ovu tvrdnju (Matej 28:11-15).

Prije nego što istaknemo probleme s ovom hipotezom, moramo identifikovati vojnike kod grobnice. Jesu li oni bili dio jevrejske hramske straže ili su bili rimski vojnici? Zbunjenost po ovom pitanju proizlazi iz Pilatovog odgovora na zahtjev za zapečaćivanje grobnice. Rekao je glavnim sveštenicima i farisejima: „Evo vam straže pa idite i osigurajte kako znate.“ (Matej 27:65) Na

prvi pogled, ovo bi se činilo da ukazuje na jevrejske stražare, međutim, riječi ovdje su gramatički dvosmislene. Mogle bi se prevesti kao naredba, evo vam straža, što čini vjerovatnim da je Pilat dao Jevrejima privremeno korišćenje grupe rimskih vojnika, ili kao izjava, „imate stražu“, što čini vjerovatnijim da je govorio Jevrejima da koriste vlastitu hramsku policiju.[50] Dakle, koje je gledište ispravno?

Dejvid Mek Leod, slažući se s većinom komentatora, istakao je četiri razloga zašto se grčka riječ za „stražu“ u ovim stihovima (κουστωδὶα, kustodia) uzima kao referenca na rimske vojnike.

„Da su grobnicu čuvali rimski vojnici, a ne hramska policija, vjerovatnije je iz četiri razloga: Prvo, ne bi im bila potrebna Pilatova dozvola da koriste hramsku policiju. Drugo, u [Mateju] 28:12 vojnici su identifikovani istom riječju (στρατιώτης) koja se koristi u Mateju 27:27, gdje su vojnici nesumnjivo rimski. Treće, [Matejevo] poglavlje 28 (stih 14) implicira da su vojnici odgovorni Pilatu. Četvrto, grčki se može shvatiti u ovom smislu.“[51]

Pogledajmo sada višestruke probleme s tvrdnjom da

---

[50] Craig Blomberg, *The New American Commentary: Matthew*, (Nashville, TN: Broadman & Holman Publishers, 1992), 425.

[51] David J. MacLeod, “The Resurrection of Jesus Christ: Myth, Hoax, or History?” *Emmaus Journal*, Volume 7, Dubuque, IA: Emmaus Bible College (Winter 1998): 173.

su učenici ukrali tijelo. Prvo, zašto bi ovi ljudi uopšte pokušali takav podvig? Bili su u bijegu ili su se skrivali (Marko 14:50) i nisu očekivali da će Isus uskrsnuti iz mrtvih, „jer još nisu razumjeli Pismo koje kaže da on mora da ustane iz mrtvih“ (Jovan 20:9; ref. Matej 16:21-22; Luka 24:6-8; Jovan 2:22). Iako im je Isus u više navrata rekao da će umrijeti i uskrsnuti, učenici nisu razumjeli Njegove riječi jer su, poput svojih sunarodnika Jevreja u to vrijeme, očekivali da će Mesija uspostaviti beskrajno jevrejsko političko kraljevstvo. To da će Mesija umrijeti bilo je daleko od njihovih očekivanja. Stoga, kada je Isus razapet, učenici su bili uznemireni i uplašeni.

Drugo, ako su učenici bili krivi za krađu Isusovog tijela, zašto su odjednom postali neustrašivi propovjednici evanđelja? Ako su znali da je njihova poruka lažna, zašto bi bili spremni podnijeti stalne progone, zatvore i na kraju mučeništvo? Kao što je objašnjeno ranije, lažljivci ne čine dobre mučenike. Neki ljudi mogu biti spremni umrijeti za laž, ali samo ako vjeruju da je istinita. Međutim, pomisliti da bi grupa ljudi, bez ikakvog dobitka, a vjerovatno sve za izgubiti iz zemaljske perspektive, bila spremna patiti i umrijeti za ono što su znali da je laž, dovodi lakovjernost do tačke pucanja.

Treće, kako bi grupa ribara, poreznika i drugih građana savladala ili se provukla pored visoko obučenih vojnika? Na pamet pada nekoliko mogućih odgovora. Kao što je Karier predložio, ukrali su tijelo prije nego što

je straža postavljena dan nakon raspeća. Ali ovo pokreće potpuno iste prigovore kao i gore spomenute i ozbiljno dovodi u pitanje kompetentnost straže rimskih vojnika.

Četvrto, drugi mogući odgovor na gornje pitanje je upravo ono što su jevrejske vođe podmitile vojnike da kažu: „Njegovi učenici su došli noću i ukrali ga dok smo mi spavali“ (Matej 28:13). Budući da su stražari spavali, učenici su samo trebali biti vrlo tihi dok su krali tijelo. Osim činjenice da bi rimski vojnici bili ili teško pretučeni ili ubijeni zbog toga što bi zaspali na poslu,[52] morali bismo pretpostaviti da su učenici nekako tiho razbili rimski pečat i tiho odvalili ogroman kamen s otvora grobnice.

[52] Gromački je primijetio da su vojnici „morali biti podmićeni jer su stavili svoj život na kocku. Rimski vojnici su znali da bi tvrdnja da su spavali kada su trebali biti budni obavljajući svoju dužnost značila da sami sebe optužuju. Kazna za rimskog vojnika koji je spavao dok je bio na straži bila je smrt vojnika.“ Gary R. Gromacki, “The Historicity of the Resurrection of Jesus Christ” *The Journal of Ministry and Theology*, Volume 6, Clarks Summit, PA: Baptist Bible Seminary (Spring 2002): 84. Polibije je objasnio da su rimski vojnici koji nisu obavljali svoje dužnosti tokom noćnih straži bili podložni kaznama: špalir drugih vojnika udarao bi ih toljagama i kamenjem. „Uopšteno govoreći, ljudi tako kažnjeni ubijaju se na licu mjesta; ali ako slučajno, nakon što prođu kroz špalir, uspiju pobjeći iz logora, nemaju nade da će na kraju preživjeti čak ni tada. Možda se neće vratiti u svoju zemlju, niti bi se iko usudio primiti takvog u svoju kuću, znajući da su to oni koji su potpuno zapali u ovu nesreću. Polybius, *The Histories*, Perseus Digital Library, 6.36–37. Iako je Polibije živio više od jednog vijeka prije Isusovog vremena, njegovi spisi pružaju uvid u strogu disciplinu rimskih legija.

Zatim, moramo pretpostaviti da su učenici proveli dovoljno vremena u grobnici da odmotaju Gospodovo tijelo i presaviju krpu za lice (Jovan 20:7). Zatim su morali iznijeti tijelo iz grobnice, a da nisu probudili nijednog vojnika.

Naravno, cijeli ovaj scenario je apsurdan, ali postaje gori (ili bolji ako ste hrišćanin). Imajte na umu da je ovo bio vodeći stav nevjernika u to vrijeme. To je bilo najbolje objašnjenje koje su Hristovi neprijatelji mogli smisliti. „Njegovi učenici su došli noću i ukrali ga dok smo mi spavali“ (Matej 28:13). Pročitajte ponovo. Jeste li primijetili očiglednu kontradikciju u ovoj teoriji? Kako bi usnuli vojnici znali ko je ukrao tijelo ako su im oči bile zatvorene? Najbolji skeptični stav tog vremena opovrgava sam sebe.

Kao što je Josif obavijestio svoju braću, Bog često koristi za dobro ono što ljudi namjeravaju za zlo (Postanje 50:20). Ironično, slanje i podmićivanje rimskih vojnika pretvorilo ih je u evanđeliste uskrslog Spasitelja.

„U ovom odlomku, vojnici koji su čuvali Isusov grob postali su evanđelisti Isusovog uskrsnuća! Ranije su vođe tvrdile da im trebaju stražari iz straha da bi se mogla dogoditi prevara s uskrsnućem, ali su ti isti stražari kasnije izvijestili da se dogodilo istinsko uskrsnuće. Vođe su nadmudrile same sebe: isti stražari koje su trebali osigurati da spriječe potencijalni problem nisu mogli svjedočiti o stvarnom problemu. Dakle, moralo se smisliti

'zataškavanje', a novac mora promijeniti vlasnika kako bi se osiguralo da svi imaju tačnu priču.[53]

Još jednom vidimo da prigovori na Uskrsnuće nisu zasnovani na dokazima. Umjesto toga, oni se zasnivaju na odlučnom nastojanju da se objasni ono što bi svaki otvoreni i iskreni istraživač detalja lako zaključio: Isus je uskrsnuo iz mrtvih. Budući da implikacije ovog istorijskog događaja potpuno uništavaju antihrišćanske sisteme vjerovanja, kritičari i skeptici su odlučili da se drže smiješnih, neosnovanih i često samoprotivrječnih teorija kako bi mogli nastaviti svoju pobunu protiv Stvoritelja. Dok tvrde da su racionalni, skeptici su se odlučili za iracionalne ideje kako bi opravdali svoje nevjerovanje.

ISUSOVA PORODIČNA GROBNICA

U nedjelju, 4. marta 2007., *Discovery Channel* je emitovao dokumentarni film „Izgubljena Isusova grobnica", čiji producent je nagrađivani filmski reditelj Džejms Kameron. Takođe su objavili knjigu pod nazivom „Isusova porodična grobnica". Program je izazvao prilično pometnju jer su ovi ljudi tvrdili da imaju čvrste dokaze da su pronašli Isusovu kosturnicu (kutiju s kostima) u grobnici u naselju Talpiot u Jerusalimu. Navodno je na

[53] David Turner and Darrell L. Bock, *Cornerstone Biblical Commentary, Vol 11: Matthew and Mark* (Carol Stream, IL: Tyndale House Publishers, 2005), 374.

jednoj od kosturnica u ovoj grobnici bio natpis „Isus, sin Josifov“.

Na osnovu ovog otkrića, filmski stvaraoci su ispleli priču toliko duboku da bi – da je istinita – potpuno uništila hrišćansku vjeru. Uz Isusovu kosturnicu, prvobitno su pronađene i druge kutije s kostima, od kojih su mnoge nosile imena usko povezana s Isusom, poput Mateja, Marije i Josea (skraćena verzija od Josif). Jakobovici je tvrdio da je poznata Jakovljeva kosturnica (za koju se tvrdilo da je kutija s kostima Isusovog brata) nedostajuća deseta kosturnica iz grobnice Talpiot. Možda još nestabilnije bile su tvrdnje koje bi se mogle naći u *Da Vinčijevom kodu*. Navodno je kutija s kostima s natpisom „Marija učiteljica“ pripadala Mariji Magdaleni, a kutija s oznakom „Juda, sin Isusov“ pripadala je djetetu Isusa i Marije Magdalene.

Iako mnogi veliki mediji promovišu takve radikalne ideje kao predstavljanje pravog hrišćanstva, uvjerenja modernih kritičkih naučnika daleko su od biblijske istine. Odlična ilustracija koliko su njihovi stavovi ekstremni može se naći u komentarima Džona Dominika. Iako je promovisao druge stavove kako bi objasnio Uskrsnuće, Džon Dominik Krosan dao je sledeće komentare u Jakobovicijevom filmu.

„Ako bi se sjutra Isusove kosti pronašle u kosturnici u Jerusalimu i ako bi se bez sumnje definitivno potvrdilo da su to Isusove kosti, da li bi to uništilo hrišćansku

vjeru? Sigurno ne bi uništilo moju hrišćansku vjeru. Prepuštam Bogu šta se dešava s tijelima."[54]

Krosanova „hrišćanska vjera" uopšte nije hrišćanska, budući da je poricanje tjelesnog uskrsnuća Isusa zapravo odbacivanje hrišćanske vjere (1. Korinćanima 15:12–21; Rimljanima 10:9).

Srećom, *Discovery Channel* je nakon dokumentaraca emitovao emisiju *Izgubljena Isusova grobnica: Kritički pogled*, koju je vodio Ted Kopel, a u kojoj su učestvovali Jakobovici i Tabor. Takođe su bila dva tima naučnika, sastavljena od arheologa i teologa, koji su opovrgli mnoge tvrdnje iznesene u početnoj emisiji.

Kopel je razotkrio filmske stvaraoce zbog selektivne montaže komentara stručnjaka. U produkciji *Sourceflixa*, *Isusov grob demaskiran (The Jesus Tomb Unmasked)*, sledeći stručnjaci koji se pojavljuju u originalnom dokumentarcu izražavaju svoju frustraciju zbog toga što su toliko montirani da bi zvučalo kao da podržavaju tvrdnje dokumentarca: dr Stephen Pfann (epigrafika), Steven Cox (forenzički arheolog), dr Shimon Gibson (arheolog) i dr Amos Kloner (arheolog). Svaki od ovih ljudi odbacuje hipotezu koju je iznio Jakobovici. Kloner je vodio originalna iskopavanja na lokalitetu Talpiot 1980. godine

[54] Transcription of Crossan's comments in the film are from Charles Quarles, *Buried Hope or Risen Savior: The Search for the Jesus Tomb* (Nashville, TN: B&H Academic, 2008), 10–11.

i odlučno izjavio da grobnica ne pripada Isusu Hristu te je oštro kritikovao film.

Njihov film nije ozbiljan. Oni [kažu da] „otkrivaju stvari“. Ali nisu ništa otkrili. Nisu ništa pronašli. Jurili su senzacije. Sve je već bilo objavljeno. I nema osnove na kojoj bi se od ovoga napravila priča ili da se ovo identifikuje kao Isusova porodica.[55]

Pored sumnjivih, obmanjujućih i senzacionalističkih praksi snimanja filmova, koji su problemi sa samom hipotezom? Dr Kloner objašnjava jedan od glavnih problema s ovim stavom.

„To je odlična priča za TV film. Ali to je potpuno nemoguće. To je besmislica. Nema vjerovatnoće da su Isus i njegovi rođaci imali porodičnu grobnicu. Bili su galilejska porodica bez ikakvih veza s Jerusalimom. Grobnica u Talpiotu pripadala je porodici srednje klase iz prvog vijeka nove ere.“[56]

Na osnovu onoga što znamo o Isusovoj porodici iz Svetog pisma, Klonerova kritika pogađa u centar. Čak i ako Isus nije uskrsnuo iz mrtvih, i dalje postoje brojni problemi s identifikacijom Talpiotske grobnice s Isusom iz Nazareta. Moglo bi se pretpostaviti da se Njegova porodica na kraju preselila u Jerusalim i ili postala bogata

[55] Mati Milstein, “Jesus’ Tomb Claim Slammed by Scholars.”
[56] David Horovitz interview with Amos Kloner cited in Quarles, *Buried Hope or Risen Savior: The Search for the Jesus Tomb*, 5.

ili je dobila grobnicu od bogate osobe. Ali i dalje postoje problemi.

Korelacija imena na kosturnicama je znatno preuveličana jer je svako od imena bilo izuzetno uobičajeno u Judeji u prvom vijeku nove ere. Dr Stephen Pfann, koji se pojavio u programu i proučavao stvarne natpise na kosturnicama, izjavio je sledeće:

„Procijenili su ovo sa stanovišta obične osobe na ulici, a ne prema onome što bi obična osoba na ulici, recimo, prije 2000 godina razumjela da je vidjela da postoji Isus, sin Josifov. To su vrlo, vrlo uobičajena imena, i to je neka vrsta pretvaranja planine u krtičnjak.“[57]

Preciznije, razmotrite koliko su ova imena bila popularna u Izraelu u to vrijeme:[58]

- Josif/Jos je bilo drugo najpopularnije muško ime.
- Juda/Jehuda je bilo četvrto najpopularnije muško ime.
- Isus/Ješua je bilo šesto najpopularnije muško ime.
- Matej/Matjaš je bilo deveto najpopularnije muško ime.

[57] Interview with Dr. Stephen Pfann, Expedition Bible, *The Jesus Tomb Unmasked* DVD.

[58] Richard Bauckham, “The Names on the Ossuaries” in Quarles, *Buried Hope or Risen Savior*, 75.

- Marija/Mirjam je bila najpopularnije žensko ime.
- Marta je bila četvrto najpopularnije žensko ime.

Zgodno je što su filmski stvaraoci propustili spomenuti da su u dvadesetom vijeku pronađene još dvije kosturnice s natpisom „Isus, sin Josifov“.[59] Takođe su obmanuli gledaoce dajući krajnje spekulativno tumačenje imena „Mariamenon“ (jednog od imena na kosturnici) tvrdeći da se radi o Mariji Magdaleni. Međutim, „nema nikakvog opravdanja“ za ovu vezu.[60]

Još jedan problem za hipotezu filmskih stvaralaca je da takozvana Isusova kosturnica možda uopšte ne nosi ime Isus. Iako je fraza „sin Josifov“ uočljiva, natpisi s desne strane nisu tako laki za čitanje. Stiv Karuso je izjavio: „Ne mogu biti ni 10% siguran ni u šta drugo u ovom natpisu osim imena ‘Josif’.“ Dr Pfan je rekao da je ime vjerovatno Hanun umjesto Isus.[61]

Jakobovici je dao brojne prijekorne izjave protiv hrišćanske vjere, ali je takođe iznio skandaloznu optužbu protiv originalnog tima za iskopavanja, implicirajući da je jedan od članova ovog tima ukrao desetu kosturnicu iz grobnice, za koju filmski stvaraoci sugerišu da je bila

[59] Interview with Dr. Amos Kloner, Expedition Bible, *The Jesus Tomb Unmasked* DVD.
[60] Bauckham, “The Names on the Ossuaries,” 100.
[61] Gary Habermas, *The Secret of the Talpiot Tomb: Unravelling the Mystery of the Jesus Family Tomb* (Nashville, TN: Holman Reference, 2007), 39.

Jakovljeva kosturnica. Ova ideja je možda najobmanjujuća od svih forenzičkih tvrdnji u cijelom obmanjujućem filmu. Prema dr Gibsonu, čovjeku zaduženom za skiciranje kosturnica kao dio originalne ekspedicije, deseta kosturnica pronađena u Talpiotskoj grobnici bila je polomljena, bez natpisa i bez ukrasa, tako da nije pohranjena s kosturnicama s natpisima. Pa ipak, Jakovljeva kosturnica je neoštećena, s natpisima i ukrašena.[62] Nadalje, dvije kosturnice imaju različite dimenzije, a fotografija Jakovljeve kosturnice snimljena je 1976. godine, ali je Talpiotska grobnica otkrivena četiri godine kasnije.[63] Krajnje je neodgovorno i sramotno od strane Jakobovicija ignorisati ogromne dokaze suprotne njegovom stavu i tvrditi da pravi arheolozi jednostavno nisu primijetili natpis ili nisu uspjeli spriječiti krađu kutije.

Teško bi bilo ne zaključiti da je namjerno iskrivio činjenice kao rezultat lične antipatije prema hrišćanstvu.

Jedno jednostavno pitanje trebalo bi riješiti pitanje takozvane Isusove porodične grobnice. Ako, kako filmski stvaraoci impliciraju, dokazi ubjedljivo podržavaju njihovu tvrdnju da su pronašli posmrtne ostatke Isusa i Njegove porodice, zašto su pribjegli obmani za obmanom kako bi dokazali svoj slučaj? Činjenica je da ovaj

---

[62] Interview with Dr. Shimon Gibson, Expedition Bible, *The Jesus Tomb Unmasked* DVD.

[63] Craig A. Evans, "The East Talpiot Tomb in Context" in Quarles, *Buried Hope or Risen Savior*, 67–68.

scenario iskorištava ljude koji ne poznaju istoriju, zasnovan je na senzacionalizmu i prevari i čak se ne približava razumijevanju istorijskih dokaza. Čak ni ne pokušava objasniti praznu grobnicu, dokaze o uskrslom Isusu koji se pojavio pred više od 500 ljudi, niti obraćenja Pavla i Jakova.

LAŽIRANJE SMRTI

TEORIJA NESVJESTICE

Teoriju o nesvjestici, koju je predložio Hajnrik E.G. Paulus u djelu „Život Isusov“ (1828), tvrdi da Isus zapravo nije bio mrtav kada je skinut s krsta. Umjesto toga, pao je u stanje slično komi (nesvjestica) na krstu i potom je u tom stanju sahranjen u grobnici. Kasnije je oživio, otkotrljao kamen s grobnice iznutra, izbjegao rimske stražare i pobjegao. Zatim se pojavio svojim učenicima proglašavajući da je pobijedio smrt. Ali umjesto da se potpuno oporavi, Isus je ubrzo nakon toga umro zbog brojnih ozljeda.

U svojoj popularnoj knjizi, *Zavjera za Pashu* (1969), radikalni naučnik Novog zavjeta Hju Dž. Šonfild pokušao je oživjeti teoriju nesvjestice uz neke izmjene.[64]

[64] Šonfild je priznao maštovitu prirodu svog rada kada je napisao: „Nigdje ne tvrdimo da naša rekonstrukcija predstavlja ono što se stvarno dogodilo, ali da na osnovu dokaza koje imamo može biti prilično blizu istine.“ Hugh J. Schonfield, *The Passover Plot* (New

Predložio je da Isus krene ispunjavati mesijanska proročanstva Starog saveza. Prema Šonfildovoj verziji teorije nesvjestice, Isus je zatražio pomoć ljudi poput Josifa iz Arimateje i Lazara iz Betanije da mu pomognu u izvršenju složene prevare. Josif je dogovorio da neidentifikovana osoba da Isusu piće na krstu, što bi uzrokovalo da izgubi svijest i izgleda kao da je mrtav. Međutim, niko od uključenih u plan nije predvidio ranu od koplja, koja je teško povrijedila Isusa. Sledećeg dana je izvađen iz grobnice, nakratko se osvijestio prije nego što je umro i ponovo sahranjen negdje drugdje.

DA LI JE ISUS LAŽIRAO SVOJU SMRT?

Ni teorija o nesvjestici ni njeno pastorče, zavjera o Pashi, ne mogu objasniti dokaze, iako ovi stavovi vješto pokušavaju zaobići Hristovu smrt raspećem, tvrdeći da je On samo prevario druge da pomisle da je umro. Dakle, ovi stavovi se oslanjaju na Isusa kao vrlo vještog varalicu i prevaranta. Ovo je svakako drugačije mišljenje o Isusu od većine naučnika – čak i mnogi vatreni skeptici priznaju da je Isus bio vrlo moralan.

York: Bantam Books, 1969), 165. Takođe je imao smjelosti tvrditi da slika Isusa koja proizlazi iz njegove knjige „kada se iskreno ispita, ne umanjuje njegovu veličinu i jedinstvenost“ (str. 7). Iskreno, više je nego apsurdno misliti da degradiranje Sina Božjeg na prevarnog, spletkarskog, naivnog Mesiju ne umanjuje Hristovu veličinu i jedinstvenost.

Ova dva gledišta ne mogu objasniti tri od pet ključnih dokaza: ukazanja učenicima i obraćenja Jakova i Pavla na osnovu njihovog uvjerenja da su vidjeli uskrslog Gospoda. I teorija o nesvjestici i „Pashalna zavjera“ zahtijevaju da je Isus ne samo nekako preživio raspeće, već se i oporavio od brutalnog mučenja koje je prethodilo raspeću i od samog raspeća.

Visprene teorije zavjere često uvjere one koji ne poznaju istoriju, posebno detalje bičevanja i raspeća. Ali postoje dobri razlozi zašto niko u antičkom svijetu nije predložio da je Isus preživio raspeće i zašto čak i naučnici koji se bave „istorijskim Isusom“ priznaju da je Isus umro na krstu. Jednostavno rečeno, Rimljani su bili stručnjaci za pogubljivanje ljudi, a pomisao da bi neko mogao preživjeti užase koje je Isus podnio pokazuje ili namjerno neznanje kritičara ili njihov očajnički pokušaj da poreknu očigledno.

RIMSKI VOJNICI I SMRT

Glavni problem s teorijom o nesvjestici je taj što ona implicira da su rimski vojnici bili previše nesposobni da utvrde da li je Isus zaista mrtav. Međutim, vojnici kraj krsta bi lako prepoznali znakove smrti. Uostalom, to im je bio posao, izvršili su brojna raspeća (što nije bilo kakav uobičajen oblik pogubljenja), a Rimljani su bili smrtonosno efikasni.

Danas većina ljudi u Evropi i na Zapadu živi u

„sterilizovanim“ kulturama gdje se smrt rijetko vidi. Dakle, ideja da osoba može lažirati smrt možda je donekle uvjerljiva u našoj kulturi. Međutim, rimski vojnici bi bili više nego kvalifikovani da utvrde da li je Isus mrtav ili ne. Pa ipak, zagovornici teorije o nesvjestici moraju vjerovati da su rimski centurion i drugi vojnici na krstu pogriješili u svojoj izjavi da je Isus mrtav (Marko 15:44–45; Jovan 19:33).

Da bi ubrzali smrt, žrtvama raspeća ponekad bi se lomile noge gvozdenom šipkom u činu poznatom kao *crucifragium*.[65] Na dan Isusovog raspeća, Jevreji su zatražili ovaj postupak kako tijela ne bi ostala na krstovima tokom subote (Jovan 19:31). Vojnici su slomili noge dvojici razbojnika razapetih zajedno s Isusom, ali „kad su došli do Isusa i vidjeli da je već mrtav, nisu mu polomili noge“ (Jovan 19:33). Umjesto toga, jedan od vojnika probo mu bok kopljem. Ovaj važan čin biće razmotren u nastavku.

BRUTALNOST RASPEĆA

Do trenutka kada je Isus bio pribijen na krst, bio bi u izuzetno lošem stanju i bilo bi malo vjerovatno da bi se oporavio čak i da je dobio odgađanje pogubljenja.

[65] Gerald L. Borchert, *The New American Commentary: John 12–21*, (Nashville, TN: Broadman & Holman Publishers, 2002), 273–274.

Ukratko ćemo pregledati fizičke muke koje je Isus podnio u svojim poslednjim satima.

Hristova patnja započela je intenzivnom „agonijom“ dok se molio u Getsimanskom vrtu. Njegov znoj je padao „kao velike kaplje krvi“ (Luka 22:44). Ovo rijetko stanje poznato je kao hematidroza ili hematohidroza i uzrokovano je pucanjem sitnih kapilara koji hrane znojne žlijezde, a uzrokovano je stanjima ekstremnog fizičkog ili emocionalnog stresa.[66]

Zatim je Isusa izdao Juda (Matej 26:49), uhapšen je i vezan (Jovan 18:12), te je izveden na nekoliko nezakonitih suđenja (Matej 26:57).[67] Osim što je bio ismijavan, pljuvan i lažno optuživan tokom ovih noćnih suđenja, Isus je takođe bio brutalno zlostavljan jer su mu stavljali povez preko očiju, tukli ga i udarali u lice (Matej 26:67–68; Marko 14:65; Luka 22:63–64).

Uprkos činjenici da je Pilat više puta proglasio Isusa nevinim (Jovan 18:38; 19:4, 6), On je ipak bio osuđen na neke od najtežih zamislivih mučenja. Pilat je naredio da Isus bude bičevan.[68] Ovaj nemilosrdni oblik bičevanja

---

[66] Frederick Zugibe, *The Crucifixion of Jesus: A Forensic Inquiry*, second edition (New York, NY: M. Evans and Company, 2005), 8–9.

[67] Robert Bucklin, “The Legal and Medical Aspects of the Trial and Death of Christ” *Medicine, Science, and the Law* 10 (January 1970): 14–26.

[68] Spajajući elemente iz Lukinog i Jovanovog evanđelja, brojni naučnici vjeruju da je Isus bičevan dva puta. Prva prilika je bio najblažeg

često je ubijao svoje žrtve. Isus je bio vezan za stub, dok su vojnici, zvani liktori, koristili kratke bičeve (flagrume) napravljene od nekoliko pletenih kožnih remena sa oštrim komadima metala, kostiju ili kamenja vezanim za njih da ga bičuju. U svom odličnom tretmanu ove teme, dr Tompson i dr Harub opisuju strašne posledice bičevanja.

„Uobičajena metoda bičevanja kod Jevreja bila je upotreba tri kožna remena, pri čemu bi prestupnik dobio trinaest udaraca po golim grudima i trinaest preko svakog ramena (što objašnjava 40 udaraca manje jedan koji je dat Pavlu u 2. Korinćanima 11:24). Međutim, nije postojalo takvo ograničenje u broju udaraca koje su Rimljani mogli zadati tokom bičevanja, pa bi Hristovo bičevanje od njihovih ruku bilo mnogo gore. Hrist bi primio ponovljene udarce u grudi, leđa, zadnjicu i noge od dva

---

oblika bičevanja, poznatog kao *fustigatio* (*payeusas* u Luki 23:16). Pilat se nadao da će ovo batinanje smiriti Jevreje i da će tada moći osloboditi Isusa jer nije mogao pronaći nikakvu manu na Njemu (Luka 23:14-15). Jovan 19:1-15 otkriva da se to dogodilo prije nego što je gomila vikala za Njegovim raspećem i prije nego što je izrečena smrtna kazna. Kasnije ga je Pilat predao gomili koja je zahtijevala raspeće i dao je Isusa bičevati, što je bio najteži oblik bičevanja, poznat kao *verberatio* (*fragellōsas* u Marku 15:15). Matej 27:26 ukazuje na to da se dogodilo *nakon što* je Isus osuđen na raspeće. A. N. Sherwin-White, *Roman Society and Roman Law in the New Testament* (Oxford University Press, 1963), 27–28. See also Donald A. Carson, *The Pillar New Testament Commentary: The Gospel According of John* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1991), 596–597.

vojnika (poznata kao liktori), čija je težina uglavnom zavisila od raspoloženja liktora u to vrijeme. Početni prednji udarci bi nesumnjivo otvorili kožu i potkožno tkivo Njegovih grudi (Davis, 1965, 185). Naknadni udarci bi oštetili glavni i mali grudni mišić, kao i medijalne aspekte prednjeg nazubljenog mišića (Netter, 1994, 174). Nakon što bi ovi slojevi bili uništeni, ponovljeni udarci mogli bi slomiti međurebarna rebra i rastrgati tri sloja međurebarnih mišića, uzrokujući kidanje površinskih i kožnih krvnih sudova grudnog koša. Međutim, znamo da Hrist nije pretrpio nikakve slomljene kosti jer je razapet na takav način da se 'nijedna kost njegova neće slomiti' (Jovan 19:36), kako je prorečeno ranijim proročanstvima (ref. Izlazak 12:46; Brojevi 9:12; Psalam 34:20). Stoga je, u najboljem slučaju, izložena gornja epigastrična arterija i vena mogla biti ugrožena, dok bi svi ostali glavni prednji krvni sudovi bili zaštićeni iza samih rebara (Netter, 175)."[69]

Nakon bičevanja, koje je često ubijalo pojedinca, Isus je bio dodatno mučen. Rimski vojnici su mu napravili krunu od trnja za glavu. Tradicionalno se smatra da trnje potiče sa drveta *Zizyphus spina christi*, ali je moglo biti i sa datule, koje obje imaju trnje duže od jednog palca.[70] Ova „kruna" nije mu nježno stavljena. Umjesto

[69] Bert Thompson and Brad Harrub, "An Examination of the Medical Evidence for the Physical Death of Christ".
[70] Carson, *The Gospel According of John*, 598.

toga, vojnici su ga tukli štapom po glavi, nesumnjivo zabijajući mu trnje u tjeme (Matej 27:29–39).

Zatim su Isusa odveli na raspeće. Iako je popularno prikazan kako nosi obje grede krsta, Isus je vjerovatno morao nositi samo poprečnu gredu, poznatu kao *patibulum*, ne „mjesto zvano Lobanja, koje se na hebrejskom zove Golgota“ (Jovan 19:17).[71] Izubijan i iscrpljen, Isus je nije mogao nositi cijelom dužinom, pa su vojnici prisilili Simona Kirenskog da nosi gredu umjesto Njega (Marko 15:21).

Po dolasku na Golgotu, Isus je odbio vino pomiješano sa žuči koje mu je ponuđeno, što bi mu pomoglo da ublaži dio boli. Zatim je prikovan na krst. To je uključivalo zabijanje klinova kroz Njegove zglobove ili ruke i jedan dugi klin kroz oba stopala.[72] Dok je bio na krstu, Isus je podnosio nezamislive muke dok se borio da diše sledećih šest sati.[73]

---

[71] Gerhard Kittel, Geoffrey W. Bromiley, and Gerhard Friedrich, *Theological Dictionary of the New Testament*, volume 7, electronic ed. (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1964), 573.

[72] Vodila se značajna debata o tome da li bi mu se šiljci zabijali kroz ruke ili zglobove, ali ta diskusija prevazilazi okvire ovog rada. Za korisnu diskusiju o ovoj tački pogledajte: Thompson and Harrub, “An Examination of the Medical Evidence for the Physical Death of Christ” for a helpful discussion on this point.

[73] Marko 15:25 ukazuje na to da je Isus razapet u „trećem satu“ (9h ujutro), a Matej 27:46-50 bilježi da je Isus umro oko „devetog sata“ (15h poslijepodne). Jovan je možda koristio rimsko mjerenje vremena (Jovan 19:14) umjesto jevrejskog računanja vremena, iako su

Raspeće je bilo zamišljeno kao izuzetno ponižavajući i bolan oblik pogubljenja.[74] Ova metoda je bila toliko mučna da opisuje intenzivnu muku. Pored teških povreda koje su mučile Njegovo tijelo, Isus je također podnio sramotu zbog toga što je nepravedno optužen, jer je bio potpuno nevin po svim optužbama. Vjerovatno gore od svega ostalog, savršeno sveti Sin Božji pretrpio je neizmjernu mentalnu i duhovnu patnju nošenja Božjeg gnjeva za grijehe svijeta na krstu (Isaija 53:4-6; Jovan 1:29; 2. Korinćanima 5:21).

KOPLJE U BOK

Nakon što je Isus izdahnuo, vojnik mu je „zario koplje u bok, i odmah je izašla krv i voda“ (Jovan 19:34). Ovaj neočekivani detalj u Jovanovom izvještaju uništava svaku mogućnost da je Isus lažirao vlastitu smrt. Medicinski vještak dr Aleksander Meterel objasnio je zašto su potekle „krv i voda“:

---

predstavljene i druge mogućnosti koje objašnjavaju razlike u vremenima navedenim u Evanđeljima. Za koristan pregled stavova o vremenskoj neskladnosti, pogledajte Carson, Gospel According to John, 604–605 and Gerald L. Borchert, *The New American Commentary: John 12–21* (Nashville, TN: Broadman & Holman, 2002), 257–258.

[74] Žrtve raspeća često su bile skidane i gole obješene na krstu. Osim što je ispunila proročanstvo (Psalam 22:18), činjenica da su vojnici bacali kocku za Hristovu odjeću (Jovan 19:23-24) čini se da implicira da je i On bio razapet bez ikakve odjeće.

„Čak i prije nego što je umro... hipovolemijski šok bi izazvao produženi ubrzani rad srca koji bi doprinio zatajenju srca, što bi rezultiralo nakupljanjem tekućine u membrani oko srca, što se naziva perikardijalni izliv, kao i oko pluća, što se naziva pleuralni izliv. Koplje je očigledno prošlo kroz desno plućno krilo i u srce, pa kada je koplje izvučeno, izašla je neka tekućina – perikardijalni izliv i pleuralni izliv. To bi izgledalo kao bistra tekućina, poput vode, nakon čega slijedi velika količina krvi, kako je očevidac Jovan opisao u svom evanđelju. Jovan vjerovatno nije imao pojma zašto je vidio kako izlaze i krv i bistra tekućina – sigurno to nije ono što bi neobučena osoba poput njega očekivala. Pa ipak, Jovanov opis je u skladu s onim što bi moderna medicina očekivala da se dogodilo.“[75]

Jovan je očigledno prepoznao neobičnost svog izvještaja. Tokom svog prepričavanja Hristovog hapšenja, suđenja i pogubljenja, Jovan je iznosio detalj za detaljem, objašnjavajući kroz šta je Isus prošao. Odmah nakon što je spomenuo „krv i vodu“, Jovan je prekinuo svoje pripovijedanje o događajima kako bi naglasio svojim čitaocima da je zaista vidio krv i vodu kako teku iz Hristovog boka. Napisao je: „Onaj koji je to vidio svjedoči i njegovo svjedočanstvo je istinito. On zna da govori istinu,

[75] Dr. Alexander Metherell in an interview with Lee Strobel, *The Case for Christ* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1998), 199.

da biste i vi vjerovali.“ (Jovan 19:35) Gotovo kao da je Jovan govorio svojim čitaocima: „Znam da je ovo zaista čudno, ali ne lažem, zaista sam vidio krv i vodu kako teku.“ I iako Jovan možda nije znao, ovaj kratki stih pruža modernim doktorima medicine dokaze koji pobijaju teoriju o nesvjestici i svaki drugi stav koji tvrdi da Isus nije umro na krstu.[76]

MOĆNI OSVAJAČ SMRTI ILI MOĆNA PREVARA?

Teorija o nesvjestici uživala je popularnu podršku među liberalima nekoliko decenija nakon što je uvedena 1828. godine. Sve se to promijenilo kada je drugi liberalni teolog, David F. Štraus, zadao smrtonosni udarac tom stavu u djelu *Novi Isusov život* (1865).

„Nemoguće je da je biće koje se polumrtvo iskralo iz groba, koje se slabo i bolesno vuklo okolo, tražeći medicinski tretman, koje je trebalo previjanje, jačanje i užitak, i koje se na kraju ipak predalo svojim patnjama, moglo ostaviti na svoje učenike utisak da je Pobjednik nad smrću i grobom, Knez života, utisak koji je ležao u osnovi njihove buduće službe. Takvo oživljavanje moglo je samo oslabiti utisak koji je ostavio na njih u životu i u smrti, najviše mu je moglo dati elegičan ton, ali nipošto nije moglo promijeniti njihovu tugu u entuzijazam, [i]

[76] Dr. Tommy Mitchell, “Our Suffering Savior: A Physician’s Perspective.”

uzdići njihovo poštovanje u obožavanje.“[77]

Pretpostavimo da je Isus, uprkos svim izgledima, zdravom razumu i medicinskoj stručnosti, nekako uspio preživjeti raspeće. Nakon što je skinut s krsta, Njegovo tijelo je umotano u lanene zavoje, zajedno sa „mješavinom smirne i aloje, [teške] oko sto libri“ (Jovan 19:39). Zatim je zapečaćeno u hladnoj, mračnoj grobnici iza masivnog kamena. Razmislite šta bi se još trebalo dogoditi da je Isus nekako još uvijek bio živ u tom trenutku. Morao bi oživjeti u grobnici, odmotati se od lanenih zavoja, odvaliti ogroman kamen (težak preko tone) iz unutrašnjosti grobnice (posao koji je zahtijevao više ljudi izvan grobnice), prošunjati se pored stražara (ili ih sve pretući), a zatim se pojaviti učenicima da ih uvjeri da je pobijedio smrt.

Ali zapamtite, Isus ne bi mogao hodati zbog povreda koje je probio klin kroz Njegova stopala. Niti bi mogao puzati na rukama, a kamoli koristiti ih za odgurivanje kamena, budući da su upravo bile probodene klinovima. U najboljem slučaju, mogao je izvesti neku vrstu vojnog puzanja, ali čak bi i ta vrsta pokreta bila izuzetno bolna s obzirom na Njegove druge povrede uzrokovane kopljem i bičevanjem.

Kao što je Štraus istakao, nijedna razumna osoba ne

---

[77] David Friedrich Strauss, *A New Life of Jesus* (in Two Volumes), Vol. 1 (London, Williams and Norgate, 1865), 412.

bi zamijenila Isusa, koji se jedva drži života, za moćnog, pobjedničkog Sina Božjeg, a zatim provela ostatak života rizikujući život kako bi ga promovisala kao dugo očekivanog uskrslog Mesiju. Ako ništa drugo, vidjevši svog učitelja u tako jadnom stanju kao rezultat toga što njegov složeni plan nije uspio, učenici bi ga odmah odbacili kao prevaranta. Pa ipak, prema crkvenoj istoriji, svaki od Hristovih apostola suočio se sa smrću ili progonstvom zbog svoje poruke. Dakle, ni teorija o nesvjestici ni zavjera oko Pashe ne mogu objasniti dramatičnu promjenu u životima učenika. Lažna shvatanja smrti također ne uspijevaju objasniti obraćenja bivših skeptika, Isusovog polubrata Jakova i Saula iz Tarsa.

Tako prijedlog da je Isus preživio krst otkriva neznanje o brutalnosti raspeća, oslanja se na nevjerovatno nesposobne vojnike na krstu, ne uspijeva uzeti u obzir dokaze i ne može objasniti zašto bi učenici dragovoljno umrli zbog svog vjerovanja da je Isus uskrsnuo iz mrtvih.

Identifikacija Isusa kao prevaranta nije ništa novo; neki od Njegovih savremenika tvrdili su da je On varalica (Jovan 7:12).

Razumijevanje obima mučenja koje je Isus podnio za nas pomaže nam da još više cijenimo „širinu i dužinu i dubinu i visinu“ (Efescima 3:18) ljubavi koju nam je Bog pokazao poslavši svog Sina da umre za nas. Otac je „onoga koji nije znao grijeha, učinio je grijehom nas radi, da mi postanemo pravednost Božja u njemu“ (2.

Korinćanima 5:21).

HVATANJE ZA SLAMKU

POGREŠNA GROBNICA

Kirsop Lejk (1872–1946), kritički nastrojen profesor Novog saveza, sugerisao je da su žene jednostavno otišle do pogrešne grobnice, pretpostavile da je On uskrsnuo iz mrtvih, a zatim pobjegle. Na kraju su ispričale učenicima o svom susretu s praznom grobnicom, što je dovelo do toga da su učenici doživjeli vizije uskrslog Gospoda.

„Žene su rano ujutro došle do grobnice za koju su mislile da je ona u kojoj su vidjele Gospoda sahranjenog. Očekivale su da će pronaći zatvorenu grobnicu, ali su pronašle otvorenu; i mladić, koji je bio na ulazu, pogađajući njihov zadatak, pokušao im je reći da su pogriješile sa mjestom. 'Nije ovdje', rekao je, 'pogledajte mjesto gdje su ga položili', i vjerovatno je pokazao na sledeću grobnicu. Ali žene su se uplašile kada su otkrile svoj zadatak i pobjegle su, samo nepotpuno ili nimalo ne razumjevši šta su čule."[78]

Lejkov prijedlog nije stekao podršku jer je opterećen mnogim očiglednim problemima.

Prvo, Lejk je zgodno izostavio neke riječi iz svog

[78] Kirsopp Lake, *The Historical Evidence for the Resurrection of Jesus Christ* (New York: G.P. Putnam's Sons, 1907), 251–252.

citata iz Marka 16:6, ali da je citirao ostatak stiha, njegova hipoteza bi se odmah raspala. Marko je zapravo napisao: „A on im je rekao: 'Ne plašite se. Vi tražite Isusa Nazarećanina, koji je bio razapet. Uskrsnuo je, nije ovdje. Evo mjesta gde su ga položili.'" (Marko 16:6)

Drugo, ovo gledište ne pruža nikakvo objašnjenje za vjerovanje učenika da su zaista vidjeli, jeli hranu s njim i dodirnuli uskrslog Gospoda. Dokazi uskrsnuća ne mogu se zanemariti ako neko namjerava predložiti održivu alternativu biblijskom objašnjenju Hristovog uskrsnuća. Nadalje, prazan grob nije bio ono što je uvjerilo Hristove sledbenike da je uskrsnuo iz mrtvih; fizički izgled Spasitelja ih je osvojio.

Treće, čak i da su žene otišle na pogrešan grob, objava o praznom grobu ne bi uvjerila skeptike poput Jakova i Pavla. Pavle bi jednostavno pretpostavio da je neko pomjerio tijelo. Pojave nakon uskrsnuća su uvjerile ove bivše skeptike.

Četvrto, Lejkov prijedlog ne objašnjava šta su svježe grobne tkanine radile u pogrešnoj grobnici. Da li je neko drugi upravo ustao iz mrtvih iz te pogrešne grobnice? Da li je nečije tijelo nedavno ukradeno iz te grobnice?

Peto, zamislivo je da su žene mogle otići na pogrešan grob u sitne jutarnje sate. Ali Biblija nam kaže da su „Marija Magdalena i Marija, mati Josijina, gledale gdje je Isus položen" (Marko 15:47), i vrlo je malo vjerovatno da bi za tri dana zaboravile gdje je sahranjen Onaj koga

su voljele. Nadalje, čak i u malo vjerovatnom slučaju da su žene otišle na pogrešan grob, moramo se pitati zašto su dva anđela posjetila pogrešan grob, zašto su Petar i Jovan otrčali do pogrešnog groba i zašto su rimski vojnici čuvali pogrešan grob (Matej 28:1-4). Vjerovanje da bi ova navodna greška mogla pokrenuti hrišćansku vjeru je smiješno. Rani hrišćani tvrdili su da je Isus sahranjen u grobu, i to ne u bilo kojem grobu, već u grobu Josifa iz Arimateje, člana velikog izraelskog Sanhedrina i tajnog Isusovog učenika (Jovan 19:38). Sigurno se mogao sjetiti gdje je njegov vlastiti grob.

Nadalje, kako se hrišćanska vjera počela širiti po Jerusalimu, jevrejske vođe su lako mogle od Josifa saznati gdje se nalazi njegov grob (ako već nisu znali). A ako je uskrsnuće bilo samo prevara, mogle su pokazati Isusovo tijelo i prošetati ga na kolima ulicama Jerusalima. Hrišćanstvo bi nestalo čim je i počelo. Umjesto toga, jevrejske vođe tog vremena složile su se da s rimskim vojnicima promovišu objašnjenje za koje su znale da je lažno (Matej 28:11-15).

ANIHILACIJA

Niko nije predložio logične razloge zašto bi Isusovo tijelo jednostavno prestalo postojati u grobnici.

Godine 1959, G.D. Jarnold je opisao jednu nestvarnu hipotezu u svojoj knjizi „Uskrsnuo“. Prema Jarnoldu, „materijalno tijelo Gospoda prestalo je postojati

ili je uništeno."[79] Ovo gledište je dobilo vrlo malo podrške iz očiglednih razloga.

Prvo, ne postoji podrška za takvu tvrdnju i djeluje užasno improvizovano. Niko nije predložio nikakve logične razloge zašto bi Isusovo tijelo jednostavno prestalo postojati u grobnici.[80]

Drugo, prijedlog o uništenju priznaje da je grobnica bila prazna, ali daje ono što se svodi na argument iz tišine kako bi objasnio kako je ona ispražnjena. Koliko znamo, potpuno uništenje tijela bez ostataka bilo bi potpuno jedinstveno. Uništiti tijelo, a ipak ostaviti grobnu odjeću, bilo bi još zapanjujuće jedinstvenije. Samo Bog bi mogao učiniti tako nešto – prirodni procesi sigurno nisu dorasli zadatku. Ali jedini pravi Bog koji postoji – Bog Biblije – jasno kaže u svojoj Riječi da je uskrsnuo Isusa iz mrtvih. Nije uništio Hristovo tijelo.

Oni koji vjeruju u Isusovo uskrsnuće mogu ukazati na Hristove proročanske izjave da će uskrsnuti (Matej 12:39–40; 16:21; 20:18–19; Jovan 2:19–22), a Sveto

---

[79] G. D. Yarnold, *Risen Indeed: Studies in the Lord's Resurrection* (New York: Oxford, 1959), 22. Cited in Merrill C. Tenney, *The Reality of the Resurrection* (Chicago, IL: Moody Press, 1972), n.p.

[80] Čak i ako se predloži vrlo upitna ideja poznata kao spontano ljudsko sagorijevanje (SHC) kao objašnjenje uništenja tijela, ona ovdje ne bi bila primjenjiva. U tim neobičnim slučajevima koji se neki identifikuju kao SHC, nalaze se ugljenisani ostaci pojedinca, tako da se to ne podudara s prijedlogom uništenja.

pismo opisuje najmanje osam drugih osoba koje su uskrsnule iz mrtvih, tako da postoji presedan za takav događaj, posebno povezan s Isusom.[81] Posebno je neuvjerljivo sugerisati da je jedina osoba u cijeloj ljudskoj istoriji čije je tijelo uništeno nakon smrti upravo bio Isus – najuticajnija osoba koja je ikada živjela, čiji su isključivi zahtjevi izazvali neprijateljstvo miliona i koja je upravo predvidjela vlastitu smrt, sahranu i uskrsnuće.

Konačno, stav o uništenju ne može objasniti tri od pet ključnih dokaza – prijavljena ukazanja učenicima, obraćenje Jakova i obraćenje Saula iz Tarsa. U najboljem slučaju, ovaj stav samo daje neobično opravdanje za prazan grob, ali se mora oslanjati na jedan ili više drugih pogrešnih stavova kako bi objasnio ukazanja.

SEANSA

Gledište seanse sugeriše da je „ličnost mrtvog Hrista reprodukovana putem medijuma ili se manifestovala putem ektoplazme [parovite, svjetleće supstance za koju

[81] Za izvještaje o ljudima koji su uskrsnuli iz mrtvih pogledajte 1. Kraljevima 17:17–24; 2. Kraljevima 4:8–37; 13:20–21; Luka 7:11–15; 8:49–56; Jovan 11; Djela apostolska 9:37–40; 20:9–12. Svaka od ovih osoba uskrsnula je u svom zemaljskom tijelu i na kraju će ponovo umrijeti, dok je Isus uskrsnuo u proslavljenom tijelu i nikada više ne može umrijeti. Neki vjeruju da je Jona umro dok je bio u velikoj ribi (Jona 2:2–6; uporedi Matej 12:39–40). Takođe, Matej 27:52–53 je intrigantan odlomak koji opisuje uskrsnuće mnogih svetaca u vrijeme Hristove smrti.

spiritualisti vjeruju da izvire iz medija u transu]“.[82] Kao i gledište o anihilaciji, gotovo niko ne prihvata ovaj prijedlog jer, pored upitne paranormalne aktivnosti, postoji jednostavno previše problema.

Prvo, skeptici protiv natprirodnog ne mogu usvojiti ovo gledište jer se ono oslanja na metafizičko objašnjenje uskrsnuća. Ako bi dali legitimitet ovom gledištu, to bi otvorilo vrata za druga natprirodna objašnjenja, poput biblijskog gledišta.

Drugo, pretpostavlja se da su učenici, pobožni Jevreji koji nisu ni očekivali uskrslog Spasitelja, praktikovali praksu strogo zabranjenu u Starom savezu.

„Kad uđeš u zemlju koju ti daje Gospod, tvoj Bog, ne uči se da činiš odvratne stvari koje čine oni narodi. Neka se kod tebe ne nađe niko ko bi svog sina ili svoju kćer provodio kroz vatru, ni koji gata, ni koji se bavi magijom, ni koji proriče po zvijezdama, ni vračar, ni koji baca čini, ni koji priziva poznate duhove, ni opsjenar, ni koji pita mrtve. Jer ko god tako nešto čini odvratan je Gospodu...“ (Ponovljeni zakon 18:9-12)

Treće, gledište o seansi ne uzima u obzir prazan grob, budući da bi Isusovo tijelo ostalo na mjestu. Niti pruža adekvatno objašnjenje za pojave skepticima poput Jakova ili Pavla. Sigurno Pavle, farisej koji je poštovao zakon (Filipljanima 3:5-6) i progonio hrišćane do smrti (Djela

[82] Tenney, *Reality*, 189.

22:4), ne bi pokušavao kontaktirati Isusov duh putem seanse.

Konačno, opisi pojavljivanja uskrslog Isusa ne odgovaraju ni približno nekoj vrsti ektoplazmatskog fantazma navodno prizvanog tokom seanse. Iako Biblija moguće pruža primjer ove vrste okultne aktivnosti (1. Samuelova 28:3-25), okolnosti u kojima se kralj Saul konsultovao s medijumom veoma se razlikuju od opisa pojavljivanja uskrslog Isusa. Prema Svetom pismu, Isus se pojavljivao ljudima na raznim mjestima, uključujući blizinu groba, put, obronak brda, morsku obalu, zaključanu kuću i Maslinsku goru.

UPOZORENJE I HRIŠĆANIMA I NEHRIŠĆANIMA

Razmotrili smo više skeptičnih pokušaja da se objasni Isusovo uskrsnuće. Vidjeli smo da svaki od ovih stavova u svojim različitim oblicima ne uspijeva objasniti detalje koji okružuju Hristovu smrt, sahranu i uskrsnuće.

Ironično, skeptik je taj koji slijepo vjeruje u divlje tvrdnje kako bi izbjegao jednu stvar koje se njihov sistem vjerovanja najviše boji: uskrslog Gospoda i Spasitelja Isusa Hrista i odgovornosti pred Bogom. Nažalost, umjesto da se ponize i pomire s Bogom kroz vjeru u Hrista, ovi skeptici ismijavaju Boga i jedino sredstvo spasenja. Ako ste jedan od ovih skeptika, pozivamo vas da prestanete pokušavati opravdati svoje nevjerovanje držeći se ovih bizarnih i neutemeljenih naklapanja.

Naše društvo je obezbijedilo stalan tok navodnih opovrgavanja biblijske istine. Ova opovrgavanja često dolaze s interneta i popularnih medija s ljubaznim voditeljima, sjajnom grafikom i autoritativnim izjavama „stručnjaka“. Moramo biti na oprezu prema ovim istupima koji naizgled dokazuju da Biblija nije u pravu sa svojim navodnim „činjenicama“.

Nisu samo ljutiti i otvoreni ateisti ti koji bjesne i kuju uzaludne planove protiv Boga. Često najsmrtonosniji napadi dolaze od naoko blagih i šarmantnih pojedinaca. Pa ipak, bez obzira koliko su ljudske obmane raširene, Bog uvijek ima kontrolu, Njegova istina će uvijek prevladati i jednog dana će On konačno zatrti svaku pobunu.

Hrišćanstvo nije „slijepa vjera“ bez istorijskog utemeljenja. Umjesto toga, to je razumna i odbranjiva vjera (Djela 17:2-3; 18:4; Juda 1:3). Sledeći put kada vidite ili čujete učenje koje izgleda kao da protivrječi Svetom pismu, sjetite se da slabi argumenti, iskrivljavanje činjenica, pa čak i potpuna obmana nisu neuobičajene prakse za revizionističke istoričare, ateiste i druge koji žele dokazati da hrišćanstvo nije u pravu. Biblija je odolijevala ovim napadima kroz istoriju i preživjeće napade moderne kritičke nauke. Bez obzira na to šta buntovni ljudi govore, možemo biti sigurni da je Isus Hrist tjelesno uskrsnuo iz groba i predstavio se živim „mnogim neospornim dokazima“ (Djela 1:3).